

KAP. 7.

Uppskot nevndarinnar

I Uppskot til lögtingslóg um stýrisskipan Føroya

Uppskot til lögtingslóg um stýrisskipan Føroya

Inngangur

§ 1. Í yvirtiknum málum er lóggávuvaldið hjá lögtinginum og løgmanni í felag. Útinnandi valdið er hjá landsstýrinum. Dómsvaldið er hjá dómsstólunum.

Lóggávuvaldið

§ 2. Lögtingið er ting við í mesta lagi 32 tingmonnum.

§ 3. Valrætt til lögtingið hevur hvør, ið fyllt hevur 18 ár, hevur danskan heimarrætt og er heimahoyrandi í Føroyum, uttan so er, at hann er gjørdur ómyndugur.

§ 4. Valbærur er hvør, sum hevur valrætt til lögtingið, uttan so er, at hann er revsaður fyri gerð, sum hevur við sær, at hann eftir almannahugsan ikki er verdugur at sita á tingi.

§ 5. Lögtingið verður valt á almennum, loyniligum og beinleiðis vali.

Stk. 2. Nærri reglur um at inna valrættin verða givnar í lögtingsvallógini, heruppií at áseta lögtingsmannatalið innan fyri tað hámark, ið ásett er í § 2.

Forslag til lagtingslov om Færøernes styrelsesordning

Indledning

§ 1. Den lovgivende magt i overtagne anliggender er hos lagtinget og lagmanden i forening. Den udøvende magt er hos landsstyret. Den dømmende magt er hos domstolene.

Den lovgivende magt

§ 2. Lagtinget udgør een forsamling bestående af højst 32 medlemmer.

§ 3. Valgret til lagtinget har enhver, der er fyldt 18 år, har dansk indfødsret og er hjemmehørende på Færøerne, medmindre vedkommende er umyndiggjort.

§ 4. Valgbar er enhver, som har valgret til lagtinget, medmindre vedkommende er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af lagtinget.

§ 5. Lagtinget vælges ved almindelige, hemmelige og direkte valg.

Stk. 2. De nærmere regler for valgrettens udførelse gives ved lagtingsvalgloven, herunder at fastsætte antallet af lagtingsmedlemmer indenfor det i § 2 fastsatte højeste antal.

§ 6. Lögtingsmenn verða valdir fyrri fyra ár í senn.

Stk. 2. Lögtingið eins væl og lögmaður kunnu, nær ið vera skal, skriva út nýval, sum hefur við sær, at tey lögtingsumboð, ið verið hava, falla burtur, tá ið nývalda lögtingið er sett.

Stk. 3. Tað áliggur lögmanni at skipa so fyrri, at nýval verður hildið, áðrenn valskeiðið er runnið.

Stk. 4. Løgtingsmaður, sum missir valbæri sítt, fer úr tingsessinum.

§ 7. Lögtingið ger sjálvst av, um val tingmanna hefur gildi, og spurningin um, hvørt tingmaður hefur mist valbæri sítt.

§ 8. Tá ið góðkent er, at lögtingsmaður er valdur, skal hann leggja frá sær øll álitisstørv í nevndum, ráðum o.t., sum eru undir eftirliti landsstýrisins ella, sum landsstýrið hefur skipað hann í, sessur í bý-, ella bygda(r)ráðið tó undantikin. Henda regla fevnir eisini um álitisstørv, sum eru borgaralig umboð.

Stk. 2. Løgtingsmaður, sum starvast á skrivstovu hjá landsstýrismanni og tekur fyrisitingarligar avgerðir hansara vegna, fer úr hesum starvi, meðan hann er lögtingsmaður.

Stk. 3. Fyrstøðumaður á stovni beinleiðis undir landsstýrinum fer úr starvi, meðan hann er lögtingsmaður.

§ 9. Nývalda lögtingið kemur saman til

§ 6. Lagtingets medlemmer vælges for fire år.

Stk. 2. Såvel lagtinget som lagmanden kan til enhver tid udskrive nyvalg med den virkning, at de bestående lagtingsmandater bortfalder, når det nyvalgte lagting er sat.

Stk. 3. Det påhviler lagmanden at foranledige, at nyvalg afholdes inden valgperiodens udløb.

Stk. 4. Mister et medlem af lagtinget sin valgbarhed, bortfalder dennes mandat.

§ 7. Lagtinget afgør selv gyldigheden af sine medlemmers valg samt spørgsmål om, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed.

§ 8. Når valget af et lagtingsmedlem er godkendt, skal medlemmet nedlægge alle hverv i nævn, råd o.l., som er under tilsyn af landsstyret eller, hvor medlemmet er beskikket til hvervet af landsstyret, mandat i by- eller byggeråd dog undtaget. Denne bestemmelse gælder også i de tilfælde, hvor hvervet er et borgerligt ombud.

Stk. 2. Et lagtingsmedlem, der er beskæftiget på et landsstyremedlems kontor og på dennes vegne træffer forvaltningsmæssige afgørelser, fratræder denne stilling, så længe medlemsskabet af lagtinget varer.

Stk. 3. Det samme gælder lederen af en institution, der umiddelbart er underlagt landsstyret, så længe denne er medlem af lagtinget.

§ 9. Det nyvalgte lagting træder sam-

fundar kl. 10.00 tólvta yrkadag (leygardagur ekki íroknaður) eftir valdagin, uttan so er, at lögmaður ekki longu hefur boðað til fundar ella fyri verður hefur flutt fundin fram.

Stk. 2. Tá ið valbrøvini eru góðkend, verður lögtingið sett, og valdir verða lögtingsformaður og næstformenn fyri alt valskeiðið.

§ 10. Lögtingssetan byrjar ólavsøkudag og heldur á til ólavsøkudag árið eftir.

Stk. 2. Ólavsøkudag ganga lögtingsmenn, lögmaður, landsstýrismenn og embætismenn skrudgongu úr tinginum í dómkirkjuna, har gudstænasta verður hildin, og síðan aftur í tingið. Lögtingsformaðurin ger av, hvør er við í skrudgonguni, og hvussu gongan er skipað.

Stk. 3. Lögtingið verður sett aftur ólavsøkudag kl. 13.00.

§ 11. Samkomustaður lögtingsins er Tórshavn. Í serstökum føri kann lögtingið tó koma saman til fundar á øðrum staði í landinum.

§ 12. Á ólavsøkufundinum greiðir lögmaður frá støðu landsins og tí, ið landsstýrið hefur í ætlan at fremja.

Stk. 2. Við støði í røðu løgmans tekur tingið seinni støðu landsins til umrøðu.

§ 13. Lögtingsformaðurin boðar til lögtingsfundar og kunnger samstundis dagskrá. Formaðurin hefur skyldu til at boða til fundar uttan óneyðuga dvøl,

men kl. 10.00 den tolvte søgnedag (lørdag ikke medregnet) efter valgdagen, dersom lagmanden ikke har indkaldt det til møde forinden eller på grund af vejrforholdene har udsat mødet.

Stk. 2. Straks efter prøvelsen af mandaterne sættes lagtinget ved valg af lagtingsformand og næstformænd for hele valgperioden.

§ 10. Lagtingsåret begynder Olajdag og varer til Olajdag det følgende år.

Stk. 2. Olajdag går lagtingsmænd, lagmanden, medlemmer af landsstyret og embedsmænd i procession fra lagtinget til og fra domkirken, hvor der afholdes gudstjeneste. Lagtingsformanden fastsætter, hvem der deltager i processionen, og i hvilken orden, der bliver gået.

Stk. 3. Lagtinget sættes påny Olajdag kl. 13.00.

§ 11. Lagtinget træder sammen i Tórshavn. I overordentlige tilfælde kan lagtinget dog samles andetsteds på Færøerne.

§ 12. På Olajmødet afgiver lagmanden en redegørelse for landets almindelige stilling og de af landsstyret påtænkte foranstaltninger.

Stk. 2. På grundlag af den af lagmanden afgivne redegørelse finder senere en almindelig forhandling sted.

§ 13. Lagtingsformanden indkalder lagtinget til møde med angivelse af dagsorden. Det påhviler formanden at indkalde til møde uden ugrundet op-

um so er, at í minsta lagi tveir fimtingar av tingmonnum ella lögmaður skrivliga biðja um tingfund við dagskrá.

§ 14. Lögmaður, landsstýrismenn og ríkisumboðsmaður hava embætis vegna, uttan atkvøðurætt, atgongd at lögtinginum, og hava rætt til á fundum at krevja at koma til orðanna, men skulu annars halda tingskipanina.

§ 15. Løgmanni, landsstýrismonnum og lögtingsmonnum eru heimilað at seta fram uppskot til lögtingslógir, ríkislógartilmæli og aðrar samtyktir.

Stk. 2. Uppskot til lögtingslóg ella ríkislógartilmæli kann ikki verða endaliga samtykt, uttan at tað hevur fingið triggjar viðgerðir á lögtingi.

Stk. 3. Tveir fimtingar av lögtingsmonnum kunnu av formanninum krevja, at triðja viðgerð ikki fer fram, fyrr enn 12 yrkadagar (leygardagur ikki íroknaður) eftir at uppskotið er samtykt við aðru viðgerð. Áheitanin skal verða skrivlig og undirritað av teimum lögtingsmonnum, ið taka undir. Viðgerð av uppskotum til figgjarlógir, eykafiggjarlógir, bráðfeingis figgjarlógir, lán- og borganarlógir, lógir um ognartøku, lógir um óbeinleiðis skatt kunnu ikki verða freistaðar. Heldur ikki kann, í átrokandi fòrum, viðgerðin av uppskotum til lögtingslógir og ríkislógartilmæli verða freistað, tí at gildisseting teirra kann ikki verða freistað av fyriliti fyri endamáli lógarinnar.

Stk. 4. Um nýval verður, ella tá ið

hold, når mindst to femtedeale af lagtingets medlemmer eller lagmanden skriftlig fremsætter begæring herom med angivelse af dagsorden.

§ 14. Lagmanden, landsstyresmedlemmerne og rigsombudsmanden har i embeds medfør, uden stemmeret, adgang til lagtinget, og er berettigede til under forhandlingerne at forlange ordet, idet de iøvrigt iagttager forretningsordenen.

§ 15. Lagmanden og de øvrige medlemmer af landsstyret samt ethvert medlem af lagtinget er berettiget til at fremsætte forslag til lagtingslove, beslutninger vedrørende rigslovgivning og andre beslutninger.

Stk. 2. Et lagtingslovsforslag eller forslag til beslutning vedrørende rigslovgivning kan ikke endelig vedtages, forinden det tre gange har været behandlet i lagtinget.

Stk. 3. To femtedeale av lagtingets medlemmer kan overfor formanden begære, at tredie behandling tidligst finder sted 12 søgnedage efter forslagets vedtagelse (lørdag ikke medregnet) ved anden behandling. Begæringen skal være skriftlig og underskrevet af de deltagende lagtingsmedlemmer. Udsættelse kan dog ikke finde sted, forsåvidt angår forslag til finanslove, tillægsbevillingslove, midlertidige bevillingslove, låne- og kautionslove, love om ekspropriation, love om indirekte skatter samt i påtrængende tilfælde forslag til lagtingslove og forslag til beslutninger vedrørende rigslovgivning, hvis ikraft-

løgtingsseta er lokin, falla burtur øll tey uppskot til løgtingslógir, ríkislógartilmæli og aðrar samtyktir, sum ikki frammanundan eru endaliga samtykt.

§ 16. Tá ið løgtingslógaruppskot ella uppskot til ríkislógartilmæli er samtykt av lögtinginum, kann ein triðingur av løgtingsmonnunum innan eina frest upp á 3 yrkadagar (uttan leygardag), frá tí at uppskotið er endaliga samtykt, biðja løgtingsformannin um fólkaatkvøðu um uppskotið. Áheitanin skal verða skrivlig og undirritað av løgtingsmonnunum, ið taka undir.

Stk. 2. Eitt løgtingslógaruppskot ella uppskot til ríkislógartilmæli, sum kann fara til fólkaatkvøðu, sbr. stk. 6, kann bert í tí føri, ið nevnt er í stk. 7, verða staðfest av lögmanni, innan frestin nevnd í stk. 1 er úti, ella áðrenn umbiðin fólkaatkvøða hevur verið.

Stk. 3. Tá ið fólkaatkvøða er umbiðin um eitt løgtingslógaruppskot ella ríkislógartilmæli, kann lögtingið innan eina frest upp á fimm yrkadagar (uttan leygardag) frá tí at uppskotið er endaliga samtykt, gera av, at uppskotið skal falla burtur.

Stk. 4. Tekur lögtingið ikki avgerð sbr. stk. 3, skal fráboðan um, at uppskotið skal verða roynt við fólkaatkvøðu, skjótast gjørligt verða latið lögmanni, sum síðan letur uppskotið kunngera við fráboðan um, at fólkaatkvøða verður hildin. Fólkaatkvøða verður hildin eftir nærri reglum ásettum av lögmanni í

træden ikke kan udsættes af hensyn til lovens formål.

Stk. 4. Ved nyvalg, og ved lagtingsårets udgang, bortfalder alle forslag til lagtingslove, beslutninger vedrørende rigslovgivning og andre beslutninger, der ikke forinden er endelig vedtaget.

§ 16. Når et lagtingslovsforslag eller forslag til beslutning vedrørende rigslvgivning er vedtaget af lagtinget, kan en trediedel af lagtingets medlemmer indenfor en frist af tre søgnedage (lørdage ikke medregnet) fra forslagens endelige vedtagelse overfor formanden begære folkeafstemning om lovforslaget. Begæringen skal være skriftlig og underskrevet af de deltagende medlemmer.

Stk. 2. Et lagtingslovsforslag eller et forslag til beslutning vedrørende rigslvgivning, som kan undergives folkeafstemning, jfr. stk. 6, kan kun i det i stk. 7 omhandlede tilfælde stadfæstes af lagmanden inden udløbet af den i stk. 1 nævnte frist, eller inden begæret folkeafstemning har fundet sted.

Stk. 3. Når der er begæret folkeafstemning om et lagtingslovsforslag eller et forslag til beslutning vedrørende rigslvgivning, kan lagtinget indenfor en frist af fem søgnedage (lørdag ikke medregnet) fra forslagens endelige vedtagelse beslutte, at forslaget skal bortfalde.

Stk. 4. Træffer lagtinget ikke beslutning i henhold til stk. 3, skal meddelelse om, at lovforslaget skal prøves ved folkeafstemning, snarest tilstilles lagmanden, der derefter lader lovforslaget bekendtgøre med meddelelse om, at fol-

fyrsta lagi tólv og í seinasta lagi átjan yrkadagar (uttan leygardag) eftir kunngerðina.

Stk. 5. Á fólkaatkvøðuni verður atkvøtt fyri og ímóti uppskotinum. Til tess at uppskotið skal falla burtur, krevst, at meirilutin av lögtingsveljarunum, ið hava greitt atkvøðu, hevur atkvøtt ímóti uppskotinum.

Stk. 6. Uppskot til figgjarlógir, eykafiggjarlógir, bráðfeingis figgjarlógir, láns- og borganarlógir, lønar- og eftirlønarlógir, lógir um ognartøku, lógir um beinleiðis og óbeinleiðis skattir og lógir um útinning av galdandi millumlanda sáttmálum kunnu ikki fara til fólkaatkvøðu.

Stk. 7. Í serliga átrokandi forum kann eitt uppskot til lögtingslóg ella ríkislógartilmæli, sum kann fara til fólkaatkvøðu, verða staðfest av lögmanni alt fyri eitt eftir samtykt, tá ið tað er ásett í uppskotinum. Um so er, at ein triðingur av lögtingsmonnunum eftir reglunum ásettum í stk. 1 krevur fólkaatkvøðu um uppskotið ella staðfestu lögtingslógina ella ríkislógartilmæli, verður hildin fólkaatkvøða eftir frammanfyri nevndu reglum. Fellur lögtingslógina ella ríkislógartilmælið á fólkaatkvøðuni, kunnger lögmaður tað uttan óneyðuga dvøl og í seinasta lagi fjúrtan dagar eftir fólkaatkvøðuna. Frá kunngerðardegnum er lögtingslógina burturfallin. Sama er við ríkislógartilmæli.

keafstemning vil finde sted. Folkeafstemningen iværksættes efter lagmandens nærmere bestemmelse tidligst tolv og senest atten søgnedage (lørdag ikke medregnet) efter bekendtgørelsen.

Stk. 5. Ved folkeafstemningen stemmes for og mod lovforslaget. Til lovforslagets bortfald kræves, at et flertal af de i afstemningen deltagende lagtingsvælgere, har stemt mod lovforslaget.

Stk. 6. Forslag til finanslove, tillægsbevillingslove, midlertidige bevillingslove, låne- og kautionslove, lønnings- og pensionslove, love om ekspropriation, love om direkte og indirekte skatter og love om gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtelser kan ikke undergives folkeafstemning.

Stk. 7. I særdeles påtrængende tilfælde kan et lagtingslovsforslag eller forslag til beslutning vedrørende rigslovgivning, som kan undergives folkeafstemning, stadfæstes af lagmanden straks efter dets vedtagelse, når forslaget indeholder bestemmelse herom. Såfremt en trediedel af lagtingets medlemmer efter de i stk. 1 omhandlede regler begærer folkeafstemning om forslaget eller den stadfæstede lagtingslov eller beslutning vedrørende rigslovgivning, afholdes sådan folkeafstemning efter foranstående regler. Forkastes loven eller beslutningen vedrørende rigslovgivning ved folkeafstemningen, kundgøres dette af lagmanden uden unødigt ophold og senest fjorten dage efter folkeafstemningens afholdelse. Fra kundgørelsesdagen er loven eller beslutningen vedrørende rigslovgivning bortfaldet.

§ 17. Løgtingið sjálfvtt ásetur tingskipan sína, sum inniheldur nærri reglur um málgöngd og skilhald.

§ 18. Lögtingsfundir eru almennir. Útvarpi og sjónvarpi er frítt at senda beinleiðis av fundunum. Løgtingið kann tó í einstökum fòrum samtykkja viðgerð aftan stongdar dyr.

§ 19. Løgtingið kann ikki taka avgerð um mál, uttan at meira enn helmingur av tingmonnum er á fundi.

Stk. 2. Løgtingsmál er samtykt, tá ið fleiri atkvøður eru fyri enn ímóti, um ikki annað er ásett í hesi lögtingslóg.

§ 20. Løgtingið kann skipa nevndir av tingmonnum at kann alment umvarðandi mál. Nevndirnar hava rætt at krevja skrivligar ella munnligar upplýsingar frá einskildum borgarum eins væl og frá almennum embætismonnum.

§ 21. Løgtingið velur limir í nevndir og størv við lutfalsvali.

§ 22. Heimilt er hvørjum lögtingsmanni við tingsins loyvi at leggja fram til viðgerðar eitt og hvørt alment mál og tí viðvíkjandi krevja frágreiðing frá lögmanni ella landsstýrismanni.

Stk. 2. Sama rætt hevur lögtingsmaður, um ein triðingur av tingmonnum á fundi tekur undir.

§ 17. Lagtinget fastsætter selv sin forretningsorden, der indeholder de nærmere bestemmelser vedrørende forretningsgang og ordens opretholdelse.

§ 18. Lagtingets møder er offentlige. Radio og fjernsyn er berettiget til at transmittere direkte fra møderne. Lagtinget kan dog i enkelte tilfælde beslutte, at en sag skal behandles for lukkede døre.

§ 19. Lagtinget kan kun tage beslutning, når over halvdelen af medlemmerne er tilstede.

Stk. 2. Forslag i lagtinget er vedtaget, når der er flere stemmer for end mod forslaget, såfremt ikke andet er fastsat i denne lagtingslov.

§ 20. Lagtinget kan nedsætte kommissioner af sine medlemmer til at undersøge alment vigtige sager. Kommissionerne er berettigede til at forlange skriftlige eller mundtlige oplysninger såvel af private borgere som af offentlige myndigheder.

§ 21. Lagtingets valg af medlemmer i kommissioner og hverv sker ved forholdvalg.

§ 22. Ethvert lagtingsmedlem kan med lagtingets samtykke bringe ethvert offentligt anliggende under forhandling og derom æske lagmandens eller et landsstyremedlems forklaring.

Stk. 2. Samme ret har lagtingsmedlem såfremt en trediedel af de fremmødte lagtingsmedlemmer billiger dette.

§ 23. Eingin umsókn verður lögð fyrri lögtingið, uttan at tingmaður ella landsstýrið flytur hana fram.

§ 24. Løgtingsmenn eru bert bundnir av sannføring síni og ikki av forskriftum frá veljarum sínum.

§ 25. Eingin løgtingsmaður má uttan samtykki løgtingsins verða ákærdur ella fongslaður á nakran hátt, uttan so at hann verður tikin á búri.

Stk. 2. Eingin løgtingsmaður kann uttan samtykki tingsins verða kravdur til svars uttants fyri tað, hann hevur sagt innantings.

§ 26. Samsýning løgtingsmanna verður ásett við løgtingslóg.

§ 27. Løgtingslógarruppskot, ið lögtingið hevur samtykt, fær lógargildi, tá ið tað seinast 30 dagar eftir endaligu samtyktina er staðfest av lögmanni og kunngjørt sambært kunnngerðarreglum ásettum í løgtingslóg.

Útinnandi valdið

§ 28. Í landsstýrinum sita lögmaður og minst tveir landsstýrismenn.

Stk. 2. Lögmaður verður tilnevndur eftir teirri skipan, sum ásett er í § 29. Lögmaður ásetur, hvussu nógvir landsstýrismenninir skulu vera, og tilnevnr teir.

§ 29. Tá ið lögmaður skal verða til-

§ 23. Intet andragende må overgives lagtinget uden gennem dets medlemmer eller landsstyret.

§ 24. Lagtingsmedlemmerne er ene bundet ved deres overbevisning og ikke ved nogen forskrift af deres vælgere.

§ 25. Intet medlem af lagtinget kan uden dettes samtykke tiltales eller underkastes fængsling af nogen art, medmindre medlemmet er grebet på fersk gerning.

Stk. 2. For sine ytringer i lagtinget kan intet af dets medlemmer uden lagtingets samtykke drages til ansvar udenfor samme.

§ 26. Lagtingets medlemmer oppebærer et vederlag, hvis størrelse fastsættes ved lagtingslov.

§ 27. Et af lagtinget vedtaget forslag til lagtingslov får lovskraft, når det senest 30 dage efter den endelige vedtagelse er stadfæstet af lagmanden og kundgjort i henhold til kundgørelsesregler fastsat ved lagtingslov.

Den udøvende magt

§ 28. Landsstyret består af lagmanden og mindst to landsstyresmedlemmer.

Stk. 2. Lagmanden udnævnes efter de i § 29 fastsatte regler. Lagmanden fastsætter antallet af landsstyresmedlemmer og foretager udnævnelsen af dem.

§ 29. Når en lagmand skal udnævnes,

nevndur, boðar lögtingsformaðurin for-
monnum fyrri flokkunum, ið umboð-
aðir eru á lögtingi, hvørjum sær til sam-
ráð.

Stk. 2. Innan 10 yrkadagar (leygar-
dagur ikki íroknaður) eftir at fráfarandi
løgmaður hevur biðið um at verða
loystur úr embæti, leggur lögtingsfor-
maður fyrri lögtingið uppskot um lög-
mann. Í teimum førum, lögtingsval
verður, ella lögtingið hevur havnað upp-
skoti lögtingsformansins um lögmann,
gongur freistin ávikavist frá tí degi, fyrsti
tingfundir var eftir valið, ella frá tí degi,
tann tingfundurin var, har ið uppskotið
var havnað. Doyr lögmaður, gongur
freistin frá tí degi, hann doyði.

Stk. 3. Lögtingið skal í seinasta lagi 4.
yrkadagin eftir (leygardagur ikki írokna-
ður), og uttan nevndarviðgerð, royna
uppskotið við atkvøðugreiðslu. Atkvøð-
ur meiri enn helmingur av øllum ting-
monnum ímóti uppskotinum, er tað
fallið. Annars er tað samtykt.

Stk. 4. Um so er, at lögtingið fyra
ferðir hevur felt uppskot lögtingsfor-
mansins um lögmann, verður skrivað
út nýval til lögtingið.

§ 30. Loystur skal verða úr embæti lög-
maður ella landsstýrismaður, ið biður
um tað. Lögtingsformaðurin loysir lög-
mann úr embæti, og lögmaður loysir
landsstýrismann úr embæti.

Stk. 2. Lögmaður kann eisini í øðrum
førum loysa úr embæti landsstýrismann
og skal loysa landsstýrismann úr em-
bæti, um tað við atkvøðugreiðslu í lög-
tinginum, har ið meira enn helmingur
av øllum tingmonnum atkvøður fyrri,

tilkalder lagtingsformanden formanden
for hvert af de i lagtinget repræsen-
terede partier hver for sig til samråd.

Stk. 2. Lagtingsformanden fremlæg-
ger inden 10 søgnedage (lørdag ikke
medregnet) efter, at den afgående lag-
mand anmodede om sin afsked, for lag-
tinget forslag til lagmand. I de tilfælde,
hvor der afholdes lagtingsvalg, eller lag-
tinget har forkastet lagtingsformandens
forslag til lagmand, løber fristen fra den
dag, lagtinget afholdt sit første møde
efter valget eller den dag, hvor lagtinget
forkastede lagtingsformandens forslag.
Afgår lagmanden ved døden løber fri-
sten fra dødsdagen.

Stk. 3. Lagtinget skal senest 4. søgne-
dagen herefter (lørdag ikke medregnet),
uden udvalgsbehandling, prøve forsla-
get ved afstemning. Stemmer mere end
halvdelen af det samlede antal lagtings-
medlemmer mod forslaget, er det for-
kastet. Ellers er det vedtaget.

Stk. 4. Såfremt lagtinget fire gange
har forkastet lagtingsformandens forslag
til lagmand, udskrives der nyvalg til lag-
tinget.

§ 30. Lagmanden eller et landsstyres-
medlem skal afskediges, såfremt den på-
gældende fremsætter begæring herom.
Lagmanden afskediges af lagtingsfor-
manden og medlemmerne af landssty-
ret af lagmanden.

Stk. 2. Lagmanden kan også i andre
tilfælde afskedige et landsstyresmedlem
og skal gøre det, såfremt det ved af-
stemning i lagtinget, hvor mere end
halvdelen af samtlige lagtingsmed-

verður samtykt, at lögtingið ikki longur hefur álit á landsstýrismanni.

§ 31. Um tað við atkvøðugreiðslu á lögtingi, har ið meira enn helmingur av øllum tingmonnum atkvøðir fyri, verður samtykt, at lögtingið ikki longur hefur álit á lögmanni, skal lögmaður biðja lögtingsformannin loysa seg úr embæti.

§ 32. Hevur lögmaður biðið um at verða loystur úr embæti sbr. § 30, ella lögtingið hefur váttað honum misálit sbr. § 31, starvar landsstýrið, til nýggjur lögmaður er tilnevndur. Í tíðarbilinum fram til, at nýggjur lögmaður er tilnevndur, kann landsstýrið ikki gera annað enn tað, sum er alneyðugt, til tess at fyrisitingin kann halda fram ótarnað. Lögmaður kann tó innan eina viku eftir, at hann fekk misálit, nýta heimild sína í § 6, stk. 2, at skriva út nýval.

§ 33. Løgtingsmaður, sum verður lögmaður ella landsstýrismaður, sigur frá sær lögtingssessin, meðan hann situr í landsstýrinum.

Stk. 2. Nærri reglur um setingarviðurskifti lögmanns og landsstýrismanna verða ásettar í lögtingslóg.

§ 34. Lögmaður býtir málsøki landsstýrisins millum landsstýrismenninar. Teir sita fyri málsøkjum sínum hvør sær.

Stk. 2. Lögmaður samskipar starv landsstýrismanna og boðar í hesum sambandi regluliga til landsstýrisfunda. Lögmaður hefur eftirlit við, at hvør ein-

lemmer stemmer for, vedtages, at lagtinget ikke længere har tillid til den pågældende.

§ 31. Såfremt der ved afstemning i lagtinget, hvor mere end halvdelen af samtlige lagtingsmedlemmer stemmer for, vedtages, at lagtinget ikke længere har tillid til lagmanden, skal denne anmode lagtingsformanden om sin afsked.

§ 32. Har lagmanden begæret sin afsked jfr. § 30, eller har lagtinget udtalt, at det ikke længere har tillid til ham jfr. § 31, fungerer landsstyret, til en ny lagmand er udnævnt. I tiden indtil den nye lagmand er udnævnt, kan landsstyret kun foretage sig, hvad der er særdeles fornødent til administrationens uforstyrrede førelse. Lagmanden kan dog inden en uge efter, at lagtinget udtalte sin mistillid til ham, udskrive nyvalg i henhold til § 6, stk. 2.

§ 33. Et lagtingsmedlem, der udnævnes til lagmand eller landstyesmedlem, udtræder af lagtinget, medens vedkommende er medlem af landsstyret.

Stk. 2. De nærmere regler om lagmanden og landsstyresmedlemmernes ansættelsesforhold fastsættes ved lagtingslov.

§ 34. Lagmanden bestemmer forretningernes fordeling imellem landsstyrets medlemmer. Disse administrerer deres sagsområder hver for sig.

Stk. 2. Lagmanden koordinerer landsstyrets arbejde og indkalder i denne forbindelse regelmæssigt til

stakur landsstýrismaður situr fyri sínum málsøki á lógligan og fullgóðan hátt.

Stk. 3. Landsstýrið kann gera av, at heimildir, sum eftir løgtingslóg eru lagdar landsstýrinum sambært avtalu við ríkismyndugleikarnar, verða latnar teimum at sita fyri samsvarandi lóggávu galdandi í Føroyum.

Stk. 4. Avgerð, sum ríkismyndugleiki sambært stk. 3 tekur, er endalig, men kunngerð sambært stk. 3 kann altíð verða avafturtikin og heimildin verða latin landsstýrinum aftur.

§ 35. § 1 í hesi løgtingslóg er ikki til hindurs fyri, at landsstýrið ella stovnur undir landsstýrinum í nærri ásettan mun, við løgtingslóg fær heimild til við kunngerð at áseta rættarreglur av almennum slagi. Ein tilik heimild kann ikki verða treytað av, at reglurnar, sum ásettar verða, skulu hava góðkenning frá umboðum løgtingsins.

§ 36. Hóast § 1 kann við løgtingslóg í nærri ásettan avmarkaðan mun heimild verða latin nevndum, stýrum og ráðum at taka endaligar fyrisitingarligar avgerðir.

Stk. 2. Løgtingið kann ikki velja limir í nevndirnar, stýrini ella ráðini, sum umrødd eru í stk. 1 .

§ 37. Løgmaður ger av, hvør av landsstýrismonnum røkir heimildir hansara, meðan hann hevur forfall. Er einki ásett, verða heimildir hansara røktar av tí landsstýrismanni, sum longst hevur

landsstyresmøder. Lagmanden udøver tilsyn med, at hver enkelt landsstyresmedlem administrerer sine sagsanliggender på lovlig og forsvarlig vis.

Stk. 3. En ved lagtingslov til landsstyret henlagt bemyndigelse kan af landsstyret efter aftale med rigsmyndighederne overlades disse at administrere i henhold til den på Færøerne gældende lovgivning

Stk. 4. En afgørelse, som en rigsmyndighed træffer jfr. stk. 3, er endelig, men en kundgørelse efter stk. 3 kan altid ophæves, og bemyndigelsen tilbageføres til landsstyret.

§ 35. Ved lagtingslov kan uanset bestemmelsen i § 1 gives landsstyret eller en af dets institutioner i et nærmere bestemt omfang bemyndigelse til ved kundgørelse at fastsætte retsregler af generel karakter. En sådan bemyndigelse kan ikke gives med det vilkår, at regelfastsættelsen skal ske efter godkendelse af repræsentanter for lagtinget.

§ 36. Ved lagtingslov kan, uanset bestemmelsen i § 1, i nærmere bestemt begrænset omfang, henlægges bemyndigelser til nævn, bestyrelser og råd til at udøve endelige forvaltningsafgørelser.

Stk. 2. Lagtinget kan ikke vælge medlemmer i de i stk. 1 omhandlede nævn, bestyrelser eller råd.

§ 37. Lagmanden fastsætter, hvem af landsstyrets medlemmer, der skal varetage dennes funktioner under forfald. Er intet fastsat, udøves lagmandens funktioner af det medlem af landssty-

sitið í embæti. Hava tveir landsstýrismenn sitið líka leingi, tekur hin eldri við heimildunum.

§ 38. Lögmaður og landsstýrismenn hava rættarlíga ábyrgd av fyrisingini av teim málsøkjum, sum lögð eru til teirra. Mál viðvíkjandi hesi rættarlígu ábyrgd verða dømd av nevningatingi. Greiniligari reglur um hesa ábyrgd verða at áseta við lögtingslóg.

§ 39. Løgtingið setur eina triggja manna nevnd av lögtingsmonnum at hava eftirlit við, at starv landsstýrisins verður útint á lógligan hátt.

Stk. 2. Hevur nevndin illgruna um, at óregluliga hevur verið atborið, kann hon krevja, at lögtingsformaðurin setur ein kanningarstjóra, sum ikki hevur dómsmyndugleika. Hann skal, eftir at hann hevur kannað málið, gera eina frágreiðing til lögtingið, hvørt fyrisingin í ávísnum máli er útint á lógligan hátt. Ein triðingur av lögtingsmonnum kann skrivliga seta fram sama krav.

Stk. 3. Kanningarstjórin skal hava lögfrøðiligt embætisprógv og skal ikki verða starvsettur í fyrising landsstýrisins, á stovni undir landsstýrinum, hjá dómsvaldinum ella fyrr hava viðgjørt málið.

Stk. 4. Kanningarstjórin hevur rætt til at krevja skrivligar ella munnligar upplýsingar frá einskildum borgarum eins og frá almennum embætismonnum.

ret, der har størst anciennitet. Har to medlemmer af landsstyret lige anciennitet, har den ældste fortrinsret.

§ 38. Lagmanden og de øvrige medlemmer af landsstyret har det retlige ansvar for administrationen af det sagsområde, der er tillagt dem. Sager vedrørende dette retlige ansvar pådømmes ved nævningeting. De nærmere regler om ansvaret fastsættes ved lagtingslov.

§ 39. Lagtinget nedsætter af sin midte et udvalg på tre medlemmer til at have tilsyn med, at landsstyrets virksomhed foregår på lovlig vis.

Stk. 2. Såfremt udvalget får mistanke om, at uregelmæssigheder har fundet sted, kan det kræve, at lagtingsformanden udpeger en undersøgelsesleder. Den pågældende, der ikke har dømmende myndighed, skal efter stedfunden undersøgelse udarbejde en redegørelse til lagtinget, om administrationen af en konkret sag har været foretaget på lovlig vis. En trediedel af lagtingets medlemmer kan skriftligt fremsætte samme krav.

Stk. 3. Undersøgelseslederen skal have juridisk embedseksamen og må ikke være ansat i landsstyrets administration, i en af dets institutioner, ved domstolene eller tidligere have beskæftiget sig med den pågældende sag.

Stk. 4. Undersøgelseslederen er berettiget til at fordre skriftlige eller mundtlige oplysninger såvel af private borgere som af offentlige myndigheder.

Dómsvaldið

§ 40. Dómsvaldið er hjá óheftum dómstólum, sum virka sambært rættargangslógini fyri Føroyar.

Figgjarmál landsins

§ 41. Eingin beinleiðis ella óbeinleiðis skattur má verða álagdur, broyttur ella avtikin uttan við løgtingslóg.

Stk. 2. Beinleiðis ella óbeinleiðis skattur kann ikki verða álagdur fyri inntøkur, innflutning, útflutning, sølu, gjald ella tilíkt, sum er farið fram í tíðini, áðrenn løgtingslógaruppskot um hetta var lagt fyri løgtingið.

Stk. 3. Áðrenn løgtingsfiggjarlóg ella bráðfeingis figgjarlóg er samtykt á løgtingi, er ikki loyvt at krevja inn teir skattir, ið nevndir eru í stk. 1.

§ 42. Lán ella borgan o.a.m, ið skuldbindur løgting, landsstýri, stovnar undir landinum, kommunu ella millumkommunufelagsskapir kann ikki verða tikið ella veitt uttan við heimild í løgtingslóg.

§ 43. Fyri 1. oktober á hvørjum ári leggur landsstýrið fyri løgtingið uppskot um løgtingsfiggjarlóg fyri komandi álmanakkaár.

Stk. 2. Eingin útreiðsla má verða goldin, uttan at heimild er fyri henni í teirri figgjarlóg, ið er í gildi, tá ið ávist verður. Tó kann í tíðarskeiðinum fram til 1. apríl, eftir at figgjarárið er endað, verða ávístur peningur av farnu figgjar-

Den dømmende magt

§ 40. Den dømmende magt er hos uafhængige domstole, som udøver deres virksomhed i henhold til retsplejeloven for Færøerne.

Landets finanser

§ 41. Ingen direkte eller indirekte skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ifølge lagtingslov.

Stk. 2. Ingen direkte eller indirekte skatter kan pålægges for indtægter, indførsel, udførsel, salg, betaling eller lignende, som er foregået i tiden, før forslag til lagtingslov herom var fremlagt i lagtinget.

Stk. 3. Forinden lagtingsfinansloven, eller en midlertidig bevillingslov er vedtaget af lagtinget, må de i stk. 1 nævnte skatter ikke opkræves.

§ 42. Lån eller kaution m.v., som forpligter lagtinget, landsstyret, institutioner under landet, kommuner eller interkommunale selskaber, kan kun optages eller ydes med hjemmel i lagtingslov.

§ 43. Landsstyret skal hvert år inden den 1. oktober fremsætte forslag for lagtinget til lagtingsfinanslov for det kommende kalenderår.

Stk. 2. Ingen udgift må afholdes, som ikke har hjemmel i den på anvisningstiden gældende finanslov. Dog kan i tidsrummet frem til 1. april efter finansrets udløb, anvises udgifter, afholdt i sid-

lógini fyri útreiðslur, ið havdar eru í farna figgjarári.

Stk. 3. Um útlit eru til, at uppskot til figgjarlóg ikki er liðugt viðgjørt fyri figgjarársbyrjan, leggur landsstýrið fram uppskot um eina bráðfeingis játtanarlóg.

§ 44. Eykajáttan verður veitt við løgtingslóg.

Stk. 2. Um mál hevur bráðskund, og avgerandi samfelagsfyrlit eru fyri, kann figgjarnevnd løgtingsins eftir uppskoti frá lögmanni veita eykajáttan, uttan so er, at ein av nevndarlimunum krevur málið avgjört við løgtingslóg.

Stk. 3. Eykajáttanir, sum figgjarnevndin hevur veitt ígjøgnum árið, verða at góðkenna við eykafiggjarlóg í seinasta lagi 31. desember sama ár.

§ 45. Landskassaroknskapurin skal verða lagdur fyri løgtingið í seinasta lagi seks mánaðir eftir figgjarárslok.

Stk. 2. Løgtingið velur nakrar grannskoðarar. Teir fara ígjøgnum árliga landskassasroknskapin og ansa eftir, at allar inntøkur landsins eru settar í roknskapin, og at eingin útreiðsla er goldin uttan heimild í figgjarlógini ella aðrari játtanarlóg. Teir kunnu krevja at fáa allar upplýsingar og øll skjøl, ið teimum tørvar. Greiniligari reglur um, hvussu mangir grannskoðarar skulu vera, og um virki teirra, verða ásettar í løgtingslóg.

Stk. 3. Landskassaroknskapurin við viðmerkingum grannskoðaranna verður lagdur fyri løgtingið til samtyktar.

ste finansár, som måtte være bevilgede på finansloven for det forløbne år.

Stk. 3. Kan behandlingen af finanslovsforslag ikke forventes tilendebragt inden finansårets begyndelse, skal landsstyret fremsætte forslag til en midlertidig bevillingslov.

§ 44. Tillægsbevilling ydes ved lagtingslov.

Stk. 2. Såfremt en sag er af særdeles hastende karakter, og afgørende samfundshensyn taler herfor, kan lagtingets finansudvalg efter forslag fra lagmanden yde en tillægsbevilling, medmindre et af udvalgets medlemmer kræver sagen afgjort ved lagtingslov.

Stk. 3. Tillægsbevillinger, som finansudvalget yder i løbet af året, skal godkendes i en tillægsbevillingslov senest 31. december samme år.

§ 45. Landskassens regnskab skal fremlægges for lagtinget senest seks måneder efter finansårets udløb.

Stk. 2. Lagtinget vælger et antal revisorer. Disse gennemgår landskassens årlige regnskab og påser, at samtlige landets indtægter er opført deri, og at ingen udgift er afholdt uden hjemmel i finansloven eller anden bevillingslov. De kan fordre sig alle fornødne oplysninger og aktstykker meddelt. De nærmere regler for revisorerens antal og virksomhed fastsættes ved lagtingslov.

Stk. 3. Landskassens regnskab med revisorerens bemærkninger forelægges lagtinget til beslutning.

Stk. 4. Reglerne i stk. 1-3 anvendes

Stk. 4. Reglurnar í stk. 1-3 verða eisini nýttar fyri roknskapir hjá almennum stovnum, sum hava sjálvstøðugan roknskap.

Felagsmál

§ 46. Eftir avgerð heimastýrisins verða mál yvirtikin sambært løgtingslóg.

§ 47. Áheitan á ríkismyndugleikarnar um at seta í gildi fyri Føroyar ríkislóg ella kongliga fyriskipan, sum setur í gildi ríkislóg fyri Føroyar, kann bert verða gjørd við ríkislógartilmæli.

Stk. 2. Í ríkislógartilmæli kann verða ásett, at heimastýrið á ávísing málsøki vil hava, at rættareind er á avvarðandi lóggávuøki Føroya og Danmarkar ímillum, og at tað tí ikki er neyðugt at leggja fyri heimastýrið fyrispurning um tilmæli í hvørjum einstøkum føri, lóggávan skal broytast.

§ 48. Uppskot til ríkislógartilmæli, ið lögtingið hevur samtykt, fær gildi, tá ið tað seinast 30 dagar eftir endaligu samtyktina er staðfest av lögmanni og sent ríkismyndugleikum.

§ 49. Landsstýrið ummælir tey uppskot til kongligar fyriskipanir, sum ikki seta ríkislóg í gildi í Føroyum. Hetta geldur

også for de offentlige institutioner, der fører et selvstændigt regnskab.

Fællesanliggender

§ 46. Overtagelse af et anliggende i.h.t. hjemmestyrets bestemmelse sker ved lagtingslov.

§ 47. Indstilling til rigsmyndighederne om ikraftsættelse af rigslovgivning på Færøerne, hvadenten det sker som en egentlig rigslov eller som en kongelig anordning om ikraftsættelse for Færøerne af en rigslov, kan kun ske ved beslutning om indstilling til rigsmyndighederne om ikraftsættelse (beslutning vedrørende rigslovgivning).

Stk. 2. En beslutning vedrørende rigslovgivning i et bestemt anliggende kan fastsætte, at hjemmestyret finder det ønskeligt, at der er retsenhed mellem Færøerne og Danmark på det pågældende område, og at det derfor ikke er nødvendigt, at lovændringer vedrørende dette område i hvert enkelt tilfælde forelægges for hjemmestyret.

§ 48. Et af lagtinget vedtaget forslag til beslutning vedrørende rigslovgivning får gyldighed, når det senest 30 dage efter den endelige vedtagelse er stadfæstet af lagmanden og oversendt rigsmyndighederne.

§ 49. Landsstyret udtaler sig om sådanne forslag til kongelige anordninger, der ikke sætter rigslovgivning i kraft på

somuleiðis fyri allar kunngerðir, sum ráðharri sendir heimastýrinum við atlit at gildisseting í Føroyum.

Stk. 2. Landsstýrið ummælir somuleiðis uppskot til ríkislógir, ið veita ávísingum navngivnum persónum heimarætt í danska ríkinum.

§ 50. Um heimild við ríkislóg ella við kongligari fyriskipan er lögð til heimastýrið, verða almennar reglur sambært slíkari heimild at áseta við løgtingslóg; í øðrum førum liggur heimildin hjá landsstýrinum.

Stk. 2. Í teimum førum, sum heimild er lögð heimastýrinum í kunngerð frá ráðharra, er hon hjá landsstýrinum.

§ 51. Landsstýrið umboðar heimastýrið móttvegis ríkismyndugleikunum.

Stk. 2. § 52, stk. 2 og 3, galda á sama hátt í hesum førum.

Millumtjóðasáttmálar

§ 52. Landsstýrið hevur málsræði í førum, sum heimastýrinum er heimilað at tingast við og gera avtalur við onnur lond.

Stk. 2. Uttan samtykki løgtingsins kann landsstýrið tó ikki gera avtalur, sum krevja luttøku løgtingsins fyri at verða útintar, ella sum annars eru týðningarmiklar.

Stk. 3. Samstundis sum slík avtala verður lögð fyri løgtingið til góðkenningar, leggur landsstýrið fram uppskot til tær løgtingslógir og tey ríkislógar-

Færøerne. Det samme gælder alle de bekendtgørelser, som et ministerium oversender med henblik på eventuel ikraftsættelse på Færøerne.

Stk. 2. Landsstyret udtaler sig på samme måde om forslag til rigslove, der meddeler bestemte navngivne personer dansk statsborgerskab.

§ 50. Såfremt der ved rigslov eller kongelig anordning er henlagt bemyndigelser til hjemmestyret, skal generelle regler fastsættes ved lagtingslov; i andre tilfælde har landsstyret bemyndigelsen.

Stk. 2. Såfremt der ved en ministeriel bekendtgørelse er henlagt bemyndigelser til hjemmestyret, er det landsstyret, der har den pågældende bemyndigelse.

§ 51. Landsstyret repræsenterer hjemmestyret overfor rigsmyndighederne.

Stk. 2. § 52, stk. 2 og 3, er på samme måde gældende i disse tilfælde.

Internationale traktater

§ 52. Såfremt hjemmestyret er tillagt hjemmel til at forhandle med og indgå aftaler med andre lande, udøver landsstyret denne ret på hjemmestyrets vegne.

Stk. 2. Landsstyret kan dog ikke uden lagtingets samtykke indgå nogen aftale, til hvis opfyldelse lagtingets medvirken er nødvendig, eller som iøvrigt er af større betydning.

Stk. 3. Når en sådan aftale fremlægges i lagtinget til godkendelse, skal landsstyret samtidig fremlægge forslag til de lagtingslove og de beslutninger

tilmæli, sum neyðug eru, til tess at millumlandasáttmálin kann verða útintur.

§ 53. Landsstýrið ummælir heimastýrisins vegna teir millumtjóðasáttmálar, sum ríkismyndugleikarnir leggja fyri heimastýrið til ummælis.

Stk. 2. § 52, stk. 2 og 3, galda á sama hátt í hesum førum.

§ 54. Løgtingið velur millum løgtingsmenn eina uttanlandsnevnd við sjev limum, sum landsstýrið ráðførir seg við, áðrenn avgerðir verða tiknar, ið hava stóran uttanlandspolitiskan týdning.

Stk. 2. Somuleiðis skal landsstýrið ráðføra seg við hesa nevnd í sambandi við samráðingar við ríkismyndugleikarnir av stórum týdningi fyri viðurskiftini Føroya og Danmarkar millum.

§ 55. Løgtingslóg, ella partur av lögtingslóg, hevur ikki gildi, um

- a) hon gongur ímóti millumtjóðasáttmála, heimastýrið hevur gjørt við onnur lond
- b) hon gongur ímóti millumtjóðasáttmála, Danmark hevur gjørt við onnur lond, og sum eisini fevnir um Føroyar.

Kommunurnar

§ 56. Rættur kommunanna at skipa egin viðurskifti undir eftirliti landsstýrisins verður ásettur í lögtingslóg.

vedrørende rigslovgivning, som måtte være nødvendig for opfyldelse af den pågældende traktat.

§ 53. Landsstyret udtaler sig på hjemmestyrets vegne om de internationale traktater, som rigsmyndighederne forelægger hjemmestyret til udtalelse.

Stk. 2. § 52, stk. 2 og 3, er på samme måde gældende i disse tilfælde.

§ 54. Lagtinget vælger af sin midte et udenlandsnævn på syv medlemmer, med hvilket landsstyret rådfører sig forud for enhver beslutning af større udenlandspolitisk rækkevidde.

Stk. 2. På samme måde skal landsstyret rådføre sig med dette udvalg i forbindelse med forhandlinger med rigsmyndighederne af større betydning for forholdet mellem Færøerne og Danmark.

§ 55. En lagtingslov eller en del af en lagtingslov har ikke gyldighed, såfremt

- a) den strider imod en international traktat, hjemmestyret har indgået med andre lande
- b) den strider imod en international traktat, Danmark har indgået med andre lande, og som også omfatter Færøerne.

Kommunerne

§ 56. Kommunernes ret til under landsstyrets tilsyn selvstændigt at styre deres anliggender bestemmes ved lagtingslov.

Fyriskipanir um gildiskomu

§ 57. Um so er, at lögtingið samtykkir uppskot til broytingar av hesi løgtingslóg, kann samtykta løgtingslógaruppskotið ikki beinanvegin verða staðfest av lögmanni. Hitt soleiðis samtykta løgtingslógaruppskotið skal eftir næsta val verða samtykt óbroytt í fyrstu setu nývalda tingsins, og kann síðan verða staðfest á vanligan hátt av lögmanni.

Stk. 2. Verður heimastýrslógin broytt, kunnu uppskot um at broyta hesa løgtingslóg, orsakað av broytingini í heimastýrslógini, verða samtykt og staðfest eftir vanligum reglum.

§ 58. Løgtingslógin kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd.

Stk. 2. Samtundis fara úr gildi:

- a) Løgtingslóg nr. 1 frá 13. mai 1948 um stýrisskipan Føroya í sermálum seinast broytt við løgtingslóg nr. 2 frá 3. mai 1985.
- b) Løgtingslóg nr. 2 frá 13. mai 1948 um umboðsvald Føroya.
- c) Løgtingslóg nr. 22 frá 22.05.1962 um millumtinganevnd í fiskimarksgog felagsmarknaðamálum.
- d) § 2, stk. 2, 2. pkt., í løgtingslóg nr. 49 frá 20. juli 1978 um val til Føroya lögting seinast broytt við løgtingslóg nr. 68 frá 13. mai 1992.

Ikræfttræðelsesbestæmmelser

§ 57. Sáfremt lagtinget vedtager forslag til ændringer i denne lagtingslov, kan det således vedtagne lagtingslovsforslag ikke umiddelbart stadfæstes af lagmanden. Det således vedtagne lagtingslovsforslag skal efter førstkommande valg til lagtinget, i det nyvalgte lagtings første lagtingsår, vedtages uændret og kan derefter stadfæstes på normal vis af lagmanden.

Stk. 2. Sáfremt de foreslåede ændringer af denne lagtingslov alene skyldes ændringer i hjemmestyreløven, kan disse vedtages og stadfæstes efter de almindelige regler.

§ 58. Lagtingsloven træder i kraft dagen efter dens kundgørelse.

Stk. 2. Samtidig ophæves:

- a) Lagtingslov nr. 1 af 13. maj 1948 om Færøernes Styrelsesordning i Særanliggender, som senest ændret ved lagtingslov nr. 2 af 3. maj 1985.
- b) Lagtingslov nr. 2 af 13. maj 1948 om Færøernes Forvaltning.
- c) Lagtingslov nr. 22 af 22. maj 1962 om et siddende lagtingsudvalg i fiskerigrænse- og fælledsmarkeds-spørgsmålene.
- d) § 2, stk. 2, 2. pkt., i lagtingslov nr. 49 af 20. juli 1978 om valg til Færøernes lagting, som senest ændret ved lagtingslov nr. 68 af 13. maj 1992.

II Heildarviðmerkingar

Karmurin og heimildin fyri lógaruppskotinum er heimastýrislógin.

Skotið verður upp, at løgtingslóg nr. 1 frá 13. mai 1948 um stýrisskipan Føroya í sermálum, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 2 frá 3. mai 1985 og løgtingslóg nr. 2 frá 13. mai 1948 um umboðsvald Føroya verða avloystar av hesum uppskoti til stýrisskipanarlóg.

Umboðsvaldslógin er ikki ein stýrisskipanarlóg, men bert ein vanlig løgtingslóg, sum broytast kann á vanligan hátt.

Rættast er, at hesar lógir verða lagdar saman til eina, sum hevur stýrisskipanarligt gildi, orsakað av grundregluni í § 1.

Almenna heitið á lógaruppskotinum er ikki hitt sama sum í verandi stýrisskipanarlóg, tí at nevndin mælir til at sleppa orðingini „í sermálum“, tí at uppskotið ikki bert fevnir um sermálini, men eisini um, hvussu innanhýsis skipanin í Føroyum skal virka í felagsmálum.

Høvuðsendamálið við uppskotinum er at skipa politiskt trúðingardáttir í Føroyum eftir tí mynstri, sum er í øllum fólkaræðiligum londum á okkara leiðum, og at sleppa skipanini, har landsstýrið er kollegialt stýrið soleiðis, at hvør landsstýrismaður ístaðin sjálvur tekur allar avgerðir á sínum málsøki við tí fyrimuni, at ábyrgdarfestingin er greiðari og politiska støðutakanin einfaldari.

Um heitini løgtingsmaður, lögmaður og landsstýrismaður er at siga, at nevndin hevur umrøtt, eisini við málkøn, um hesi heiti eiga at verða slept, soleiðis at størvini fáa eitt heiti, sum ikki hevur beinleiðis másliga ávísing til, um talan er um mann ella konu í trengri merking, so sum kvinnurák í tíðini mæla til⁹⁵. Nevndin heldur, at sera torført er at finna góð føroysk orð, sum ikki eru bundin at manni ella konu, og metir, at hesi orð hava so sterkar søguligar bindingar, at ikki er rætt at sleppa hesum uttan so, at líka góð onnur orð kunnu finnast. Eisini er ivasamt, um tað er másliga rætt at gera slíkar broytingar.⁹⁶ Eingin ivi er tó um –

⁹⁵. Sí um hetta Kirsten Didriksen „Færøerne sprog og køn“ Århus 1986, Husets forlag.

⁹⁶. Jeffrey Henriksen, málfroðingur, hevur umrøtt hetta evni í greinarøð í Fjúrtaða nr. 39, 8. september 1993, bls. 8 nr. 41, 15. september 1993 bls. 8 og nr. 43, 22. september 1993 bls. 8. Hann sigur m.a. „Ósamansett merkir orðið „maður“ nú vanliga „kallmaður“, ikki „kvennmaður“. Men í samansetingum og ikki um at tala í avleiðslum ber ikki til at beina fyri upprunaorðinum við sínum upprunatýdningi uttan at alt verður ein másligur ruðuleiki“. Jógvan í Lon, mag. art. hevur skrivað um sama evni í sama blaði nr. 54 2. og 3. november 1993.

samsvarandi samfelagsgongdini í hesi øldini – at orðini í lögfrøðiligari merking merkja bæði maður og kona (kallmaður og kvennmaður).

Verður uppskotið samtykt, er neyðugt, at gjørdar verða broytingar í ymsum øðrum lógum sum avleiðing av samtykta uppskotinum, m.a. tingskipanini, løgtingslógini um ábyrgd landsstýrismanna og løgtingsvallógini. Eisini má kommunulógin broytast sum ein avleiðing av regluni í § 42, soleiðis at tað í kommunulógini greitt verður tilskilað, hvørji endamál kommunur kunnu upptaka lán til. Nevndin hevur ikki gjørt slík uppskot, men heldur, at farast kann undir hetta, um uppskotið verður samtykt á løgtingi á fyrsta sinni áðrenn nýval.

Mett verður ikki, at uppskotið setur øðrvísi og størri krøv til fyrisitingina enn verandi skipan.

III Fíggjarligar avleiðingar av uppskotinum

At gera eina neyva kostnaðarmeting av kostnaðinum, sum stendst av uppskotinum, er rættiliga trupult.

Orsakað av at fyrisitingarliga arbeiðið hjá løgtingsnevndum eftir uppskotinum fellur burtur, fer kostnaðurin av starvi løgtingsins at lækka av hesum. Tá ið uppskotið samstundis virkar fyri, at løgtingið í størri mun framyvir verður politiskt leyst av landsstýrinum, skal væntandi størri orka leggjast í fyrireiking av lógaruppskotum og eftirlit við landsstýrinum. Soleiðis verða samlaðu útreiðslurnar helst at verða á sama støði.

Um farið verður til ministerialskipan, kann tað føra við sær meir-kostnað í landsumsitingini av tí, at hvør landsstýrismaður, sum tíðin líður, kanska fer at fáa egnu telefonavgreiðslu, egnu skrivstovuútgærd, egnu skjalagoymslu og egið skrivstovufólk, sum hann hevur burturav og ikki saman við øðrum landsstýrismonnum. Við skilagóðari hægri fyriskipaðari leiðslu frá løgmansins síðu skuldi tó borið til at hildið kostnaðin fyri landsfyrisitingini á sama støði sum í dag. Ein avleiðing í fyrisitingini vil helst eisini verða, at stovnar, sum náttúrliga hoyra saman við embættinum hjá teimum einstøku landsstýrismonnum, verða lagdir saman við embætti landsstýrismanna. Soleiðis at landsstýrismaðurin í skúlumálum fær felags umsiting við t.d. landsskúlafyrisitingini og landsstýrismaðurin í almannamálum saman við almannastovuni.

IV Viðmerkingar til einstøku greinirnar

Ad § 1:

Greinin ásetur valdsbýtið í yvrtiknum málum, og er samsvarandi valdsbýtinum soleiðis, sum hetta er í fólkaræðisligu londunum uttanum okkum, m.a. íslensku stjórnarskránni § 2, dansku grundlógini § 3, norsku grundlógini §§ 3, 49, 78, 79, 88 og § 90, svensku grundlógini 1. kap §§ 4, 6 og 9 og óskrivaðu stýrisskipan Bretlands.

Endamálið við greinini er, at valdsbýtið í teim yvrtiknu málunum í føroyska samfelagnum skal fara fram soleiðis, at stýrisskipanarligu størvini verða sundurbýtt millum javnbjóðis kreftir á ein tilíkan hátt, at tær ansa eftir hvør øðrum í javnvág sbr. teim av tí franska heimspekinginum Montesquieus ásettu politisku grundreglunum.

Í uppskotinum verður brúkt orðingin „yvirtikin mál“. Nevndin hevur ikki viljað brúkt orðingina føroyskt sermál, tá ivi kann vera um, hvussu hetta hugtak skal tulkast eftir heimastýrslógini. Hetta kann bæði tulkast at vera tey mál, sum standa á lista A og B og eru yvrtikin, men kann eisini skiljast sum øll tey mál, sum standa á hesum listum, hóast tey ikki eru yvrtikin av heimastýrinum. Við orðingini „yvirtikin mál“ hevur nevndin eisini viljað gjørt greitt, at orðingin eisini fevnir um tey mál, sum yvrtikin eru eftir § 9 mannagongdini.

Innihaldið í greinini ger endaliga valdsbýtið upp í yvrtiknum málum, og førir m.a. við sær, at lóggevandi, úttinnandi og dømandi valdið ikki kann lata hetta vald frá sær sjálv, heldur ikki við lögtingslóg. – Ein avleiðing av greinini er, at Føroyar ikki kunnu fara upp í ES, uttan at lógin verður broytt, við tað at ES tá fær ávísar heimildir, sum umrøddu stovnar í dag hava.

Um 1. pkt. í greinini er at viðmerkja:

Hvør, ið lóggávuvaldið hevur í yvrtiknum málum, er ásett í heimastýrslógarinns § 4, 2. stk., nevnliga soleiðis, at lögtingið samtykkir og lögmaður staðfestir lögtingslógir, og er 1. pkt. í greinini sostatt bert ein endurtøka av galdandi rættarstöðu.

„Lóggávuvaldið“ í greinini merkir eitt nú heimildin at áseta almennar rættarreglur móttvegis borgaranum og tí almenna innan teir karmar, grundlóg, heimastýrslóg og stýrisskipanarlóg annars áseta. Ilt er nærri at útgreina merkingina av orðingini í stuttari lýsing. Tó liggur sum

øvugdómi (modsætningsslutning) í greinini, at lóggávvaldið ekki kann taka sær útinnaði og dómandi myndugleika og eigur av hesi orsök at sýna varsemi við at gera lógtingslógir, sum bert viðvíkja ávísimum ítökiligum einstökum viðurskiftum.

At lóggávvaldið er hjá lógtingi og lógmanni sbr. greinini merkir, at ikki er heimilað við lógtingslóg at leggja lóggávvald til annan myndugleika ella stovn. T.d. kann lóggávvald ikki leggjast til lógtingsnevnd, eitt nú fiskivinnunevnd ella figgjarnevnd. Í § 35 er tó veitt lóggávvaldinum heimild at leggja ávísu lóggávuheimild til landsstýrið ella stovn undir landsstýrinum.

Tulkingin, um ávís lógtingslóg gongur ímóti valdsbýtinum í § 1, liggur í fyrsta lagi hjá lóggávvaldinum sjálvum, men kann móguliga verða sett til viks av dómsvaldinum, hóast tað er ein sannroynd, at dómsvaldið hevur verið sera afturhaldandi í verki at seta til viks t.d. fólkatingslóg, sum søgd hevur verið at ganga ímóti valdsbýtinum í donsku grundlógini § 3. Serliga hevur lógmaður við staðfestingar-rættinum móguleika at ansa eftir, at lógtingið ikki tekur sær útinnaði myndugleika.

Um 2. pkt. í greinini er at viðmerkja:

Útinnaði valdið er tað valdið, sum útinnaði lóggávuna. Tó er tann avmarking, at útinnaði valdið ikki hevur heimild at leggja seg út í tann dómandi myndugleikan.

Soleiðis kann ein framferð, sum sbr. lógtingslóg krevur loyvi, bert fara fram, um útinnaði valdið hevur veitt slíkt loyvi. Sama er, um almennur studningur skal latast undir treytum í lógtingslóg; útinnaði valdið ger tá av, hvør fær studning.

Útinnaði valdið er landsstýrið, og bert landsstýrið, og útinnaði heimildir kunnu ikki leggjast til lógtingsnevnd. Greinin er tó ikki til hindurs fyri, at fyrisitingarligar heimildir verða lagdar slíkum ráðum og nevndum, sum umrøddar og heimilaðar eru eftir § 36.

Ein avleiðing av 2. pkt. er, at allar tær lógtingslógargreindir, sum áseta, at landsstýrið saman við ella við samtykki frá ávísari tingnevnd tekur fyrisitingarliga avgerð, mugu takast av við tað, at orðaljóðið av greinini er til hindurs fyri slíkari samanblanding millum lóggevandi og útinnaði valdið.

Ein onnur avleiðing av orðingini er, at fremjast má lógtingslóg, sum avtekur allar tær nevndir, ráð og stýri, sum ikki samríma við § 1 og § 36.

Greinin ger einki inntriv í tann rætt, sum landsstýrið í dag hevur eftir

óskrivaða fyrisitingarrættinum uttan lógarheimild at leggja til onnur málsræði at taka fyrisitingarligar avgerðir landsstýrisins vegna.⁹⁷ Slíkar heimildir kunnu m.a. leggjast til stovnar undir landsstýrinum ella nevndir, stovnsettar av landsstýrinum, men avgerðir, sum tiknar verða sbr. slíkum delegatiónum, verða altíð tiknar undir ábyrgd fyri landsstýrinum, og landsstýrið hevur eftirlitisskyldu við delegatiónum, og avgerðirnar, sum tiknar eru sbr. slíkari delegatiónum, kunnu altíð skjótast inn fyri landsstýrið.

Grundgevingin fyri 2. pkt. er, at eingin ivi skal vera um, at endaliga fyrisitingarliga ábyrgdin er hjá landsstýrinum, og at landsstýrið hevur politisku og rættarligu ábyrgdina av hesi fyrisiting.

Um 3. pkt. í greinini er at viðmerkja:

Hetta er ikki málsøki, heimastýrið hevur heimild at leggja seg út í eftir heimastýrslógini, men av tí at dómsvaldið kann leggjast undir heimastýrið sum § 9 yvirtøka sbr. bls. 78, hevur nevndin hildið tað verða rætt at endurtaka, at verandi grundlóg ríkisins § 3 leggur dømandi myndugleikan til dómsvaldið.

Ad § 2:

Løgtingsmannatalið er ikki ásett í verandi stýrisskipanarlóg, og hetta heldur nevndin verða neyðugt, og er hetta ásett í londunum uttanum okkum, sí § 31 í íslensku stjórnarskránni, § 67 í norsku grundlógini, § 28 í dansku grundlógini og 3. kap. § 1 í svensku grundlógini.

Nevndin heldur, at eitt ovara mark eigur at vera fyri tingmannatalinum, men hinvegin eigur ikki at verða ómøguligt at lækka talið. Ásett verður tí, at tingmannatalið er í mesta lagi 32. Hvussu tingmenn skulu verða valdir, verður ásett í løgtingsvallógini.

Ad § 3:

Greinin er hin sama, sum § 12, stk. 1, í stýrisskipanarlógini. Tó er sett afturat, at tað krevst, at veljari er myndugur, sum er eitt náttúrligt krav. Hevur hann ikki ræði á egnum viðurskiftum, ber heldur ikki til at hava ávirkan á landsins viðurskifti. Eisini verður orðingin „heimahoyrandi í Føroyum“ brúkt istaðin fyri „fastan bústað í Føroyum“

Tulkingin av „heimahoyrandi í Føroyum“ verður ásett í løgtingsvallógini. Við løgtingslóg nr. 68 frá 13.05.1992 um broyting av vallógini er

⁹⁷. Sí um hetta Ole Krarup og Jørgen Mathiasen: Elementær Forvaltningsret 3. rev. udg. 2. opl., Juristforbundets forlag, København 1976, bls. 82.

givin valrættur til teirra, sum vegna útbúgving fyribils hava tilhald uttan fyri Føroyar.

Eftir heimastýrislógarinnar § 10 er móguleiki at gera mun á donskum ríkisborgarum og donskum ríkisborgarum heimahoyrandi í Føroyum, ella við øðrum orðum: Føroyingum og dønum, tá ið umræður løgtingsvalrætt. Munur hevur ikki verið gjørdur á føroyingum og dønum á løgtingsvaløkinum, síðan heimastýrið var stovnst. Hetta verður at gera av í løgtingslóg. Nevndin heldur ikki tørv vera á at gera slíkan mun, tá ið føroyingar, sum fara til Danmarkar, fáa fullar veljarasømdir sum danir. Av hesi orsök verður mælt til, at rættarstøðan á hesum øki verður óbroytt.

Ad § 4:

Greinin kemur ístaðin fyri § 12, stk. 2, í galdandi stýrisskipanarlóg, og hevur sína orðing eftir grundlógarinnar § 30.

Eftir galdandi skipan ger revsiverd gerð ikki hin dømnda óverdugan, uttan so, at hin dømdi er dømdur treytaleysan dóm til fongsul í 4 mánaðar ella meir ella hefti, ella tá ið 5 ár eru gingin aftaná, at hann hevur sitið revsingina, revsingin er avoldað ella eftirgivin, ella eftir at hann er endaliga leyslatin.

Nevndin heldur, at løgtingið í hvørjum einstøkum føri eigur at taka støðu til málið sbr. § 7, tá ið góðkenningin av nývaldu tingmonnunum fer fram, og í verki eigur helst tann grundregla at vera galdandi, at meira tollyndi verður víst, jú eldri revsingin er, og um revsiverdi tilburðurin var veljarunum kunnugur, tá ið løgtingsval var. Av álvarsligum brotsverkum, sum uttan iva fara at føra til, at valbærið er mist, er, um dømt er fyri brot á løgtingslógina um ábyrgd landsstýrismanna.

Ad § 5:

Til stk. 1. Slík grein er ikki beinleiðis ásett í galdandi stýrisskipanarlóg, men er helst ein avgjørd fyritleyt fyri henni. Greinin hevur fyrmynd í svensku grundlógini 3. kap., § 1, og donsku grundlógini § 31, stk. 1, og er ein náttúrlig staðfesting av teirri valskipan, sum higartil hevur verið í Føroyum. Greinin er eisini ein avleiðing av heimastýrislógini § 1, stk. 2.

Til stk. 2. Slíkar reglur eru í dag ásettar í løgtingslóg nr. 49 frá 20.07.1978 um val til Føroya løgting, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 68 frá 13.05.1992.

Í løgtingsvallógini kunnu m.a. ásetast reglur um valdømis og eyka-

mansval, um fyriskipan og áseting av dagfesting fyri vali, um atkvøðugreiðslu, um eykamenn, og nær teir skulu taka sæti á tingi.

Ad § 6

Til stk. 1. Greinin endurtekur § 16, stk. 1, í stýrisskipanarlógini.

Til stk. 2. Greinin endurtekur rætt løgtingsins sbr. § 9, stk. 1, í stýrisskipanarlógini at áseta, at val í ótíð kann verða útskrivað.

Sum nakað nýtt gevur greinin løgmanni heimild at skrivað út nývaluttan løgtingsins samtykki. Slíka heimild hevur kongur (í roynd og veru danski forsætisráðharrin) at skriva út fólkatingsval eftir grundlógárinna § 32, stk. 2, somu heimild hevur svenska stjórnin sbr. svensku grundlógini 3. kap. § 4, stk. 1, íslenski forsetin (í roynd og veru íslenski forsætisráðharrin) eftir stjórnarskránni § 24. Í Noregi ber ikki til at halda val í ótíð sbr. norsku grundlógini § 71.

Nevndin heldur, at rættur eigur at verða givin løgmanni at skriva út nýval sum ein avleiðing av tankanum aftanfyrri valdsbýtinum í § 1, at teir triggir stovnarnir, sum hava valdið, skulu ansa eftir, at javnvág er teirra millum. Soleiðis kann løgtingið krevja, at landsstýrið fer frá, og hinvegin má so landsstýrið við løgmanni á odda eisini kunna krevja, at nýval verður hildið.

Hóast tað, at nýval er skrivað út av løgmanni, er einki til hindurs fyri, at løgtingið kemur saman og samtykkir misálit á lögmann við teirri avleiðing, at landsstýrið gerst starvsstjórn, sum bert kann taka avgerð í slíkum málum, sum eru alneyðug til tess, at vanliga fyrisitingin kann halda ótarnað fram.

Lógligt løgting við heimildum løgtingsins er altíð; gamla løgtingið til og við nýggja løgtingið er sett, og nýggja løgtingið frá setanardegnum og frameftir.

Til stk. 3. Løgmaður hevur ábyrgd av, at val verður 4. hvørt ár. Eftir løgtingsvallógini § 15, stk. 2, ásetur løgmaður valdagin.

Í stk. 4. verður umrødd tann støða, sum fyri so vítt einki hevur við val at gera, at løgtingsmaður, sum missir valbæri sítt, eisini missir tingsessin.

Ad § 7:

Greinin er endurtøka av § 14 í stýrisskipanarlógini, tó er sett afturat, at løgtingið sjálvst ger av, um løgtingsmaður hevur mist valbæri sítt sbr. § 6.

Ad § 8:

Skal eitt eftirlit hava nakra veruliga meining, er neyðugt, at hetta er púra óheft av tí, tað skal hava eftirlit við.

Landsstýrið hefur beinleiðis eftirlit við persónum, sum hava álitisstørv í nevndum og ráðum, vald av landsstýrinum, og stovnum annars, sum eru undir eftirliti landsstýrisins. Sama er við stovnsleiðarum undir landinum og persónum, sum starvast á skrivstovuni hjá landsstýrinum.

Løgtingið hefur eftirlit við landsstýrinum.

Tað er tí ein mótsøgn, at løgtingsmenn kunnu hava eftirlit við landsstýrismonnum, sum so aftur hava eftirlit við somu løgtingsmonnum, tá teir eru í starvi hjá nevndum og ráðum og øðrum størvum undir landinum. Tí er í greinini ásett, at beint, sum løgtingsmaður er valdur, so sigur hann størv frá sær í ráðum og nevndum og teim størvum, sum umrødd eru.

Greinin fevnir ikki um kommunustýrisstørv, av tí at teir hvíla á eitt fólkavalt mandat. Harafturímóti fevnir greinin um størv í millum-kommunufelagsskapum.

Í stk. 2 er ásett, at starvsfólk, sum taka fyrisitingarligar avgerðir landsstýrismanna vegna, ikki kunnu vera tingmenn. Í stk. 3 er ásett, at stovnsleiðarar beinleiðis undir landsstýrinum ikki kunnu vera løgtingsmenn samstundis. Stk. 3 fevnir ikki um stovnsleiðarar, sum óbeinleiðis eru stovnsleiðarar undir landsstýrinum t.d. skúlastjórar og deildarsjúkraisustrar.

Ad § 9:

Til stk. 1. Best er, um løgtingið kemur saman ein ávísan frammanundan fastan dag eftir valdagin til ávísa klokki. Tó kunnu serligar umstøður gera tað neyðugt, at løgtingið kemur saman fyrr, og tí er latin lögmanni heimild at stevna løgtinginum til fundar fyrr enn ásett. Stk. 1 er avrit av grundlógarinnar § 35, stk. 1. Veðurlíkindini eru ikki altíð so tespilig her á landi, og tí verður veitt lögmanni heimild at útseta fyrsta tingfund orsakað av veðurlíkindunum og bert av hesi orsök.

Hvør, ið fyribils setur nývalda løgtingið, skipar fyri kanningi av avgerðini um gildi av valinum og tekur sær av leiðsluni av løgtingsformansvalinum verður ásett í tingskipanini. Eftir galdandi tingskipan § 1 er tað elsti tingmaður.

Til stk. 2. Eftir uppskotinum verður løgtingsformaður valdur á fyrsta fundi, sum settur verður eftir nýval, og hann situr alt valskeiðið, uttan so er, at hann sjálvur leggur frá sær; tá fer fram nýval av løgtingsformanni.

Nevndin heldur, at orsakað av at løgtingsformaðurin eftir uppskotinum fær víðar heimildir í lögmannssetanini, so er neyðugt, at hann er leysur av aktuellum samgongusamráðingum, og er tí neyðugt, at hann

verður valdur fyri alt valskeiðið, tá tingið kemur saman, og situr alt valskeiðið. Eisini er hetta neyðugt fyri at tryggja, at tann, sum valdur verður, hevur so breiða undirtøku sum gjørligt bæði hjá eini seinni samgongu og eini andstøðu, og at hann ikki verður gjørdur til part í politiskum samráðingum um landstýrisvaldið, og m.a. verður útlutaður sum sessur í politisku kabaluni.

Í svensku grundlógini 4. kap., § 2, er eisini ásett, at rikisdagsformaðurin verður valdur fyri alt valskeiðið.

Ad § 10:

Til stk. 1. Í galdandi stýrisskipan § 7 verður hugtakið tingseta brúkt. Hetta er ávíst tíðarskeið á árinum, har løgtingið er saman og viðger mál. Grundgevingin fyri hesum var, at løgtingsmenn komu úr øllum Føroyum til Havnar og gistu her teir dagar, løgtingið helt fundir. Øll løgtingsmál hava sum kunnugt nr. eftir setu og árið.

Nevndin heldur, at hugtakið løgtingsseta eigur at fáa ein nýggjan málsligan týðning soleiðis, at gamli týðningurin verður sleptur, við tað at flestu løgtingsmenn ferðast av bygd til hvønn løgtingsfundin, og at løgtingsfundirnir ikki longur eru trunkaðir saman ávíst tíðarskeið. Nevndin mælir tí til, at týðningurin av orðinum løgtingsseta verður tíðarskeiðið frá ólavsøkudegi til ólavsøkudag árið eftir, á donskum umsett til lagtingsár.

Danir sleptu við grundlógini § 36, stk. 1, í 1953 fólkatingssetu-hugtakinum og fóru yvir til hugtakið „folketingssár“, sum virkið fólkatingsins fevnir um.

Til stk. 2 og stk. 3. Greinin kemur ístaðin fyri § 7, stk. 1, í galdandi stýrisskipanarlóg. Broytingin við greinini er, at eingin kunngerð verður send út um fundin. Fundur er altíð til ásettu tíðina á hvørjum ári. Nevndin hevur ikki endurtikið 2. pkt. í galdandi § 7, stk. 1, um, at løgtingið verður sett dagin eftir, um ólavsøkudagurin er sunnudagur, tá ið tað ikki kann haldast at ganga ímóti kristna grundarlagi føroyinga at halda henda serliga hátíðarliga tingfund sunnudag vegna tess, at gudstænasta verður hildin fyrst, og einki politiskt tjak fer fram henda dag, men bert løgmanstrøðan um støðu landsins verður hildin.

Í greinini verður nú eisini skráðgongan ólavsøkudag lógarfest. Henda skráðgonga hevur ikki bert ein hátíðarligan og mentanarligan dóm. Av tí at heimastýrið ikki hevur heiðursmerkjaskipan (riddarakrossar v.m.), so sigur røðin í skráðgonguni nakað um hvørja tign, teir ymsu tingmenninir og embætismenninir hava í føroyska samfelagnum.

Hægstu tign eftir uppskotinum hevur løgtingsformaðurin. Hann er

formaður fyri tí fólkavaldu samkomuni, løgtinginum, í Føroyum og hevur tí hægstu tign. Løgmaður er honum næstur í tign. Av hesi orsök verður mælt til, at løgtingsformaðurin er hin fremsti í ólavsøkuskruðgonguni, og at honum verður litið til at taka avgerð um, hvør ið gongur í skruðgonguni og í hvørji røð.

Ad § 11:

Hetta er endurtøka av galdandi stýrisskipanarlóg § 17.

Ad § 12:

Greinin hevur sína fyrimynd í grundlógarinnar § 38 og er ikki í galdandi stýrisskipan, men hevur í verki verið fylgd í nógv ár.

Ad § 13:

Greinin kemur í staðin fyri § 7, stk. 3 og 4, og § 8 í galdandi stýrisskipan og hevur fyrimynd sína í grundlógarinnar § 39. Tó er sett afturat, at løgtingsformaðurin hevur skyldu at kalla til fundar skjótast til ber.

Ad § 14:

Greinin er endurtøka av stýrisskipanarlógini § 25. Eftir § 25 í uppskotinum kann løgmaður ella landsstýrismaður ikki vera løgtingsmaður, so teir kunnu ikki hava atkvøðurætt sum tingmenn samstundis. At ríkisumboðsmaðurin verður valdur løgtingsmaður, ber til eftir lógini, men er helst rættiliga óhugsandi í roynd og veru, og er tí ásett, at hann ikki hevur atkvøðurætt og meinast tá við embætisins vegna.

Ad § 15:

Til stk. 1 er at viðmerkja, at løgmaður, landsstýrismenn og løgtingsmenn, og bert teir hava rætt at leggja fram uppskot fyri løgtingið. Ríkisumboðsmaðurin hevur ikki slíkan rætt, men má fyrileggja síni uppskot fyri landsstýrið, sum so tekur støðu til, um tað vil leggja uppskotið fyri løgtingið.

Til stk. 2 er at viðmerkja, at eftir § 23 í galdandi stýrisskipanarlóg skulu løgtingslóguppskot hava triggjar viðgerðir á løgtingi. Uppskot um at seta í gildi fyri Føroyar ríkislógir – ríkislógartilmæli – skulu bert hava tvær viðgerðir, av tí at uppskotini í dag ganga eftir reglunum um uppskot til samtyktar. Greinin leggur upp til, at reglurnar verða tær somu fyri løgtingslógir og ríkislógartilmæli, triggjar viðgerðir á tingi.

Til stk. 3. Greinin hevur fyrimynd sína í grundlógarinnar § 41, stk. 3, og er ikki í galdandi stýrisskipanarlóg. Í føroyska tekstinum verður nýtt

orðið borganarlóg fyrri danska orðið kaution, og ekki orðið veðhald, sum á donskum merkir pantsætning.

Til stk. 4. Fyrirmyndin er § 41, stk. 4, í grundlógini, og er slík grein ekki ásett í galdandi stýrisskipanarlóg. Í verki í lögtinginum verður henda regla fylgd, tó kemur tað fyrri, at lögtingið samtykkir millumtinganevndir soleiðis, at uppskot fær fyrstu viðgerð í eini tingsetu og aðru viðgerð í næstu tingsetu. Eftir greinini er hesin móguleiki ekki til staðar longur. Einki er tó til hindurs fyrri, at millumtinganevnd arbeiðir við spurninginum, men uppskotið skal tá leggjast fram av nýggjum av einum nevndarlími. Nevndin heldur, at hetta er greiðasta loysn. Undir millumtingaviðgerðini verða ofta gjørdar nógvar broytingar av upprunauppskotinum, so tað er næstan eitt annað, og tingmenn minnst ekki til smálutirnar frá fyrstu viðgerð, so hóskaði er at taka málið upp aftur av nýggjum við framløgu og nýggjari fyrstu viðgerð.

Ad § 16:

Hildið verður, at ein lögtingsmínniluti skal hava ein móguleika at fáa roynt eitt lógaruppskot til fólkaatkvøðu eins og ásett er í grundlóg-arinnar § 42 við teim somu avmarkingum, sum henda grein hevur, tó soleiðis at ekki verður sett krav um, at ein minstapartur av øllum veljarum skal vera ímóti fyrri at tað skal falla á fólkaatkvøðu. Nevndin leggur dent á hesa mínnilutaverju soleiðis, at mínnilutin á lögtingi fær somu verju sum ein mínniluti á fólkatíngi.

Um fólkaatkvøðu hevur Alf Ross, professari dr. jur & phil, greitt sera gjølla frá í einum „Memorandum om folkeafstemning, væsentlig på grundlag af to svenske betænkninger“ dagfest apríl 1946, sum prentað er sum skjal 10 til „Betænkning afgivet af forfatningskommissionen af 1946“ J.H. Schultz A/S, København 1953.

Í fleiri londum verður latið upp fyrri tí móguleika, at borgarar landsins kunnu seta fram lógaruppskot, sum – um tað ekki verður tikið til eftirtektar av stýrinum – kann verða sent til fólkaatkvøðu. (Sí: Alf Ross: Memorandum om folkeafstemning, væsentlig på grundlag af to svenske betænkninger [apríl 1946] í Betænkning afgivet af forfatningskommissionen af 1946, Kbh. 1953, pp 157 – 187, serliga síðurnar 168 ff. og Maurice Duverger: Institutions politiques et droit constitutionnel, Paris 1962, pp. 227 og 326).

Henda skipan er fyrst sprottin í Sveis, men vann frama í USA fyrri um 100 árum síðani. Tað kann koma fyrri, at eitt mál verður nógv umrøtt, uttan at tað nakrantíð verður samtykt sum lógaruppskot, ið kann koma til fólkaatkvøðu. Hendan skipan loyvir, at eitt ávíst tal av

borgarum (millum 3 og 17%) kunnu reisa kravið og fáa tað lagt fyri fólkið. Tað mest vanliga er, at slík uppskot ikki verða samtykt, men vísir tað seg, at tey fáa óvæntað stóra undirtøku, so kann orðskiftið um málið ávirka lóggávuna seinni.

Nevndin hevur umhugsað henda móguleika og mælir til, at hesin spurningur verður kannaður gjøllari.

Ad § 17:

Greinin er endurtøka av § 29 í galdandi stýrisskipanarlóg. Aðrar greinir í lógaruppskotinum føra við sær, at neyðugt er, at tingskipanin verður endurskoðað.

Ad § 18:

Greinin endurtekur § 7, stk. 2, í verandi stýrisskipanarlóg, tó hevur nevndin skoytt uppí, at útvarp og sjónvarp óheft av loyvi frá tinginum kunnu senda beinleiðis frá opnum lögtingsfundum.

Sum kunnugt hevur heimild lögtingsins at hava tingfund fyri læstum hurðum verið nýtt sera sjáldan, helst ikki síðan 1940, og roknast má við, at undantaksheimildin bert verður nýtt undir heilt serligum umstøðum.

Ad § 19:

Eftir § 26 í galdandi stýrisskipanarlóg er ásett, at lögtingið ikki kann gera samtykt um nakað mál, uttan at meiri enn helmingurin av tingmonnum er á fundi og fyri málinum.

Ført hevur verið fram,⁹⁸ at henda regla í roynd og veru merkir, at serligur meiriluti krevst til hvørt einstakt tingmál.

Henda regla tyngir um lögtingsarbeiðið, og er m.a. til hindurs fyri sokallaðum clearingskipanum.

Mælt verður til at áseta somu reglur fyri atkvøðugreiðslum tingsins sum ásettar eru í donsku grundlógini § 50, íslensku stjórnarskránni § 53, svensku grundlógini 4. kap § 4 soleiðis, at uppskot er samtykt, um meira enn helmingurin av tingmonnum eru á fundi og við vanligum meiriluta samtykkir málið.

Eru soleiðis 17 lögtingsmenn á fundi harav 2 atkvøða fyri málinum, 1 ímóti og 14 ikki atkvøða, er málið samtykt.

⁹⁸. Zakarias Wang, Stjórn málafrøði, Hoyvík 1988, bls. 186 ff.

Undantak er frá hesi reglu í lógaruppskotinum. Soleiðis krevst í § 29, stk. 2, at meira enn helmingurin av øllum lögtingsmonnum skal vera ímóti uppskoti lögtingsformansins til løgmann, fyri at tað ikki skal verða samtykt, og eftir § 31 skal somuleiðis meira enn helmingurin av øllum lögtingsmonnum vera fyri misálitisuppskoti á løgmann, fyri at tað skal verða samtykt. Sama er eftir § 30 stk. 2, um landsstýrismaður skal hava misálit lögtingsins. Hinvegin eru eisini føri, har bert ávísur minniluti skal atkvøða fyri, so at samtykt er. Soleiðis skal fyrispurningur svarast av løgmanni ella landsstýrismanni, tá $\frac{1}{3}$ av tingmonnum á fundi krevur hetta sbr. § 22. Eisini kunnu $\frac{1}{3}$ av øllum tingmonnum krevja fólkatak-vøðu um samtykt lögtingslógaruppskot ella ríkislógartilmæli sbr. § 16. Í § 39 er eisini ásett, at $\frac{1}{3}$ kann krevja, at lögtingsformaðurin tilnevnr kannarleiðara at kanna, um fyrisiting landsstýrisins er farin lógliga fram.

Ad § 20:

Greinin er ein endurtøka av § 18 í stýrisskipanarlógini, sum er avrit av grundlógarinnar § 51.

Í Føroyum hevur greinin ongantið verið nýtt. Í Danmark hevur slík nevnd bert verið skipað fyra ferðir, m.a. tá slík nevnd var sett sbr. tágaldandi grundlóg § 45 hin 5. juli 1918 at kanna ymisk føroysk viðurskifti (Fúlabók). Í USA hava slíkar nevndir stóran týdning og verða ofta settar at kanna ymisk viðurskifti.

Tað er ein rættarlig skylda at greiða nevndini frá, og følsk frágreiðing fyri nevndini kann revsast eftir borgaraligu revsilógini § 162.

Um onkur dregur seg undan at útflyggja skjøl ella greiða frá, so er á sama hátt sum í grundlógarinnar § 51 eingin tvingsilsráð nevnd.

Hetta er heldur ikki neyðugt.

Ein og hvør alment settur, sum dregur seg undan at útflyggja skjøl ella at greiða frá, kann rokna við at fáa tænaþóð frá landsstýrismanninum á avvarðandi øki um at greiða frá og útflyggja skjøl. Ger hann ikki tað, so kann hann rokna við agamáli. At landsstýrismaðurin noktar at geva slík þóð, er óhugsandi; hetta fær politiskar avleiðingar fyri hann, so hann noyðist at leggja frá sær, ella í ringasta føri rættarligar avleiðingar, har hann verður ákærdur fyri brot á landsstýrismannaskyldurnar. Harafturat kann tann alment setti, sum dregur seg undan, revsast eftir borgaraligu revsilógini § 156.

Viðvíkjandi teimum privat settu vil tað sjáldan koma fyri, at privat nokta at vera til hjálpar hjá nevnd, sum er sett at kanna almenn viðurskifti. Kanningin er ikki vend ímóti teim privat, men heldur

ímóti tí almenna. Um so er, at alneyðugt er at fáa fram upplýsingar frá privatum, sum draga seg undan, so ber til at byrja rættarmál við kravið um, at tann privati verður dømdur at útflýggja ella greiða frá, og málið hereftir fer fram eftir fútarættarreglunum fyri slik mál.

Ad § 21:

Greinin er endurtøka av § 18, stk. 2, í stýrisskipanarlógini og hevur fyrimynd sína í grundlógarinnar § 52.

Ad § 22:

Greinin er ein endurtøka av galdandi stýrisskipanarlóg § 27, sum er avskrift av grundlógini § 53. Sett er tó afturat, at um fyrispurningur ikki verður samtyktur, so kann $\frac{1}{3}$ av tingmonnunum á fundi krevja hann svaraðan.

Sbr. greinini kann bæði einstakur fyrispurningur verða settur fram, og kann eisini fara fram aðaltjak í tinginum við støði í hesi grein.

Greinin hevur tann týðning, at um svar løgmans ella landsstýrismansins ikki hóvar tingmonnum, so kann hetta føra við sær, at misálitisuppskot verður samtykt ímóti landsstýrinum av hesi orsök.

Nevndin heldur tað vera rætt, at minniluti kann samtykkja loyvi at seta fram fyrispurning sbr. hesi grein, tá ið ikki eigur at bera til hjá meiriluta á tingi, sum stendur aftanfyri landsstýrið at gera tað ómøguligt at kanna eftir, hvat fyriferst í landsstýrinum. – Heilt at sleppa kravinum um samtykt frá minniluta á tingi heldur nevndin ikki verða rætt. Tørvur kann verða á, at møguleiki kann vera hjá tinginum at steðga tingmonnum, sum seta týðningarleysar spurningar.

Ad § 23:

Hetta er endurtøka av stýrisskipanarlógini § 28.

Ad § 24:

Greinin hevur fyrimynd sína í grundlógarinnar § 56. Slík áseting er ikki at finna í galdandi stýrisskipanarlóg, men framgongur helst av øðrum ásetingum. Greinin førir m.a. við sær, at politiskur flokkur ikki kann krevja, at lögtingsmaður sigur tingsessin frá sær, fyri at varamaðurin kann taka hansara sæti.

Ad § 25:

Greinin er ein endurtøka av stýrisskipanarlógini § 24. Tó er nú ásett, at

verjan altíð er galdandi við tað, at lögtingsseta nú altíð er; hon gongur frá ólavsøku til ólavsøku sbr. § 10.

Innihaldið av greinini stendur eisini í rættargangslógini fyri Føroyar § 728 a.

Ad § 26:

Samsýningin er í dag ásett eftir lögtingslóg nr. 11 frá 08.01.1993 um samsýning og eftirløn lögtingsmanna.

Ad § 27:

Staðfestingarrættur løgmans er ein sýtingarrættur. Løgmaður kann við hesum rætti hindra, at galdandi rættarstöða verður broytt við lögtingslóg.

Sum kunnugt hevur hesin rættur løgmans síðan byrjan heimastýrisins av skiftandi lögmonnum verið nýttur við sera stórum varsemi.

Avleiðingin av, at lögtingið ynskir at fremja eitt samtykt lógaruppskot, hóast løgmaður ikki vil staðfesta, er, at lögtingið atkvøður fyri misáliti á løgmann, og at nýggjur løgmaður síðan verður settur. Lögtingið samtykkir síðan uppskotið eftir vanligum reglum av nýggjum, og nýggi løgmaður tekur síðan støðu til, um hann vil staðfesta.

Í verandi stýrisskipanarlóg § 3 er ásett, at samtykt lögtingslógaruppskot skulu staðfestast av lögmanni og landsstýrismanni. Hetta tykist lógið við tað, at heimastýrslógin í § 4, stk. 2, leggur staðfestingarrættin til løgmans og bert løgmans.

Orsøkin til, at landsstýrismaður eisini skal undirskriva er helst leivd úr donsku stýrisskipanini, har kongur staðfestir lógir við kontrasignaturi frá ráðharra. – Hetta er jú náttúrligt. Kongur hevur onga ábyrgd samsvarandi grundlógini, og ráðharri má tí taka ta politisku og rættarligu ábyrgdina fyri, at lógin er í lagi.

Hjá okkum er ikki neyðugt, at landsstýrismaður kontrasignerar. Løgmaður hevur fulla rættarluga og politiska ábyrgd sjálvur. Av hesi orsök er einki nevnt í uppskotinum um, at staðfestingin eisini skal undirskriva av landsstýrismanni, men einki er til hindurs fyri, at landsstýrismaður eisini undirskrivar.

Greinin ásetur eina 30 daga frest fyri staðfestingina. Í hesum liggur ikki, at løgmaður hevur skyldu at staðfesta innan 30 dagar. Er farið út um 30 dagar frestina, uttan at staðfest er, kann løgmaður ikki staðfesta, og málið má tá samtykkjast av nýggjum av lögtinginum eftir vanligum reglum, áðrenn tað verður staðfest.

Vanligar rættartrygdargrundreglur áseta, at lóg ikki kann fáa gildi,

fyrir enn hon er kunnngjörð, og tí verður í greinini sagt, at um lögtingslóg ekki er kunnngjörð sbr. kunnngerðarreglum, ásettar í lögtingslóg, so hefur hon ekki lógargildi. Kunnngerðin skal fara fram innan 30 dagar eftir endaligu samtyktina í lögtinginum.

Ad § 28:

Greinin hefur sína fyrimynd í svensku grundlógini 6. kap. § 1.

Ad § 29:

Skipanin hefur sína fyrimynd í svensku grundlógini 6. kap. § 2.

Spyrjast kann, hví ekki bert hava verandi skipan, har lögtingið velur lögmann? Svárið er, at lögtingið og landsstýrið eftir § 1 eru tveir óheftir stovnar, hvørs uppgáva m.a er at hava eftirlit hvør við øðrum, og tá ber ekki til, at annar av hesum stovnum setur hin, setanin má verða óheft á einhvønn hátt. Hvør skal so seta lögmann, tá ið lögtingið ekki skal? Møguleikarnir eru ógvuliga fáir. Heimastýrisskipanin sjálf førir við sær, at hetta kann ekki verða nakar, sum er undirgivin rikismyndugleikunum. Eftir eru bert tvinnir møguleikar, at lögmaður verður beinleiðis fólka-valdur ella, at brúkt verður hin svenska skipanin, har parlamentsformaðurin skipar fyri tilnevning av forsætismálaráðharra. – Av hesum møguleikum verður mælt til hin seinna.

Tilnevning av nýggjum lögmanni fer fram, tá ið lögmaður biður um at verða loystur úr starvi, lögmaður fær tingsins misálit, ella lögmaður doyir. Harafturímóti verður lögmaður ekki tilnevndur av nýggjum eftir lögtingsval, uttan so er, at hann sjálvur vil verða loystur úr starvi, hann fær nývalda tingsins misálit, ella at hann fekk tingsins misálit áðrenn valið.

Eftir uppskotinum er ekki ætlanin, at lögtingsformaðurin skal samráðast um setan av nýggjum lögmanni og vera við til at seta stevnumiðini upp fyri nýggjari samgongu. Lögtingsformaðurin skal frá formonnunum á tingi í ymsu politisku flokkunum hvør sær fáa frágreitt, hvussu teir meta politisku støðuna, og hvønn teir mæla til sum lögmann. Út frá hesum ger lögtingsformaðurin sær eina niðurstøðu um, hvør hefur breiðastu politisku undirtøkuna og bestan møguleika ekki at fáa lögtingið ímóti sær, og leggur fyri lögtingið uppskot um, at hesin verður tilnevndur lögmaður.

Ætlanin við frestunum í stk. 2 og stk. 3 er, at tað ekki skal ganga ov long tíð frá tí, at lögmaður er farin frá, til nýggjur lögmaður er settur. Sostatt skal lögtingsformaðurin leggja fyri lögtingið uppskot til lög-

mansevni innan 10 yrkadagar, og lögtingið skal hava atkvøðugreiðslu innan 4 yrkadagar um málið uttan nevndarviðgerð.

Í tí føri, at lögtingið ferð eftir ferð setir til viks uppskot frá lögtingsformanninum, má sleppast burturúr politisku naggatódnini, og tí er ásett í stk. 4, at verður lögmansevnisuppskot fyra ferðir felt, so verður útskrivað nýval.

Ad § 30:

Til stk. 1 er at viðmerkja, at tað ikki er borgaraligt umboð at vera lögmaður ella landsstýrismaður. Tað vanliga vil vera, at lögmaður ella landsstýrismaður vil verða loystur úr starvi av persónligum ávum ella, tí at hann vil verða loystur úr starvi, áðrenn hann fær tingsins misálit. Løgtingsformaðurin hevur ikki rætt at loysa lögmann úr starvi uttan so, at lögmaður biður um tað, ella tá ið hann hevur fingið tingsins misálit.

Til stk. 2 er at viðmerkja, at lögmaður kann loysa landsstýrismann úr starvi, hóast landsstýrismaðurin ikki vil tað, og lögmaður kann gera hetta av eini og hvørji grund, hann sjálvur heldur. Lögmaður skal loysa landsstýrismann úr starvi, um hann hevur fingið tingsins misálit. Hetta vil tó sjáldan koma fyri við tað, at lögmaður aloftast fer at loysa landsstýrismann úr starvi av sínum eintingum, um hann hevur illgruna um, at landsstýrismaður ikki hevur tingsins álit. Í tí føri, at landsstýrismaður fer frá, men ikki lögmaður, er ikki neyðugt við reglum um, at teir virka í starvi fyribils. Lögmaður ger samstundis, sum hann loysir landsstýrismann úr starvi, av, hvussu verður í skiftisskeiðnum.

ad § 31:

Hetta er hin sonevnda parlamentarisman, sum ikki er í galdandi stýriskipanarlóg sbr. bls. 95.

Greinin ásetur, at lögmaður og landsstýrið bert kann sita í starvi, um so er, at meirilutin av øllum tingmonnum ikki er ímóti at teir sita í starvi.

Sostatt ber væl til, at lögmaður situr við fullum heimildum, hóast meiriluti á tingi ikki stuðlar hann. – Meiriluti av øllum tingmonnunum má bert ikki verða ímóti honum.

Landsstýrið hevur ikki rættarlaga skyldu at rætta seg eftir lögtingssamtyktum. Løgtingssamtykt er ein ábending frá lögtinginum um, at um so er, at lögmaður ella landsstýrismaður ikki ger eftir tingssamtykt, so kann hetta føra við sær, at lögtingið fer at seta fram misálit á lögmann ella avvarðandi landsstýrismann samsvarandi hesi grein. Øðrvísi er sjálvsagt við lögtingslóg.

At meiriluti av øllum tingmonnum, og ikki bert vanligur meiriluti, skal atkvøða fyri misáliti, kemst av, at tað sbr. tilnevningarskipanini av lögmanni krevst, at meiriluti av øllum tingmonnum skal atkvøða ímóti uppskoti løgtingsformansins fyri, at tað skal falla, og má hetta tí eisini krevjast, fyri at misálit skal fáa avleiðingar.

Ad § 32:

Fyri tí, at lögmaður fer frá, kann fyrisiting landsins ikki steðga púra upp soleiðis, at eingin avgerð verður tikin, men hon kann heldur ikki halda fram, sum einki var hent. Av hesi orsök verður tí í hesi grein ásett, at teir halda fram, til nýggj tilnevning er farin fram, men bert kunnu taka tær avgerðir, sum eru alneyðugar til tess, at vanliga fyrisitingin kann halda ótarnað fram. Rættin at skriva út nýval hevur lögmaður tó sbr. 3. pkt. í ásetingini í upp til eina viku eftir misálitið. Grundgevingin er, at lögtingið og landsstýrið ansa eftir, at javnvág er teirra millum, og tí má bera til hjá lögmanni at sýna sítt misálit á lögtingið við at skriva út nýval, um so er, at lögtingið sýnir honum misálit. Frestin er sett til eina viku, fyri at greiða kann fáast á, hvussu veruliga støðan er tá.

Greinin fevnir ikki um tað førið, at nýval er útskrivað, tá ið landsstýrið áðrenn valið framvegis situr eftir løgtingsval, uttan so er, at lögmaður leggur frá sær, ella tað fær nývalda løgtingsins misálit, ella áðrenn nývalið hevði fingið gamla tingsins misálit. Landsstýrið hevur tá sínar fullu heimildir, og hevur lögtingið ikki álit á, at landsstýrið hevur hesar heimildir undan vali og eftir val, kann tingið koma saman og atkvøða fyri misáliti við tað, at lógligt lögting altíð er; gamla lögtingið til og við nýggja lögtingið er sett og nýggja lögtingið hereftir.

Ad § 33:

Til stk. 1. Lögtingið og landsstýrið eru eftir uppskotinum tveir ymsir óheftir stovnar við hvør sínum málsøki og hava m.a. til arbeiðis at ansa eftir, at javnvág er teirra millum.

Av hesi orsök eigur ikki at bera til at vera í báðum hesum stovnum samstundis.

Harumframt eru bæði hesi størv so krevjandi, at eingin hevur arbeiðsorku til lítar at taka sær av báðum hesum størvum í senn.

Til stk. 2. Slík lóggáva er ásett við løgtingslóg nr. 10 frá 08.01.1993 um samsýning og eftirløn landsstýrismanna.

Ad § 34:

Til stk. 1. Við hesi grein verður sonevnd ministerialskipan sett á stovn í

landsstýrinum, har avgerðir landsstýrisins verða tiknar av hvørjum landsstýrismanni sær og ikki longur í felag á landsstýrisfundum.

Landsstýrisfundir verða nú bert at halda fyri at samskipa arbeiðið hjá teim ymsu landsstýrismonnunum.

Ásett er, at løgmaður ger av, hvussu málsøkini verða býtt millum landsstýrismenninar við tað, at hann ger av talið á landsstýrismonnum, og hvørjir teir eru.

Til stk. 2. Løgmansins starv eftir stýrisskipanini verður hereftir at taka sær av teim uppgávum, sum beinleiðis eru lagdar til hansara eftir stýrisskipanarlógini, og at samskipa og hava eftirlit við, at starv landsstýrismanna fer fram á lógligan og forsvarligan hátt.

Til stk. 3 og 4. So hvørt sum fleiri og fleiri yvirtøkur eru framdar eftir heimastýrslógini, kann verða figgjarliga tungt og yrkisliga nærum ómøguligt at hava skikkaða fyrisiting fyri øll málsøki landsins, og viðurskiftini eru so smá, at ógegni (inhabilitet) ger seg galdandi millum fyrisitingina og tey, sum málið viðvíkur. Av hesi orsök verður mælt til, at landsstýrið fær heimild at gera avtalu við ríkismyndugleikarnar um, at á ávísam málsøki, har landsstýrið hevur heimildina, tekur ríkismyndugleiki endaligu fyrisitingarligu avgerðina. Slíka skipan skal landsstýrið tó einsamalt altíð kunna taka av, og fyrisitingin í komandi málum aftur takast her á landi.

Sum dømi kunnu nevast, at um so er, at heilsumál verða yvirtikin, so kann vera hóskandi, at yrkisliga eftirlitið við læknum og øðrum starvsbólum innan heilsuverkið verður lagt til heilsustýrið við tað, at tað ikki ber til at hava standandi yrkisligan kunnleika her á landi, og var hann, so hevði verið ringt at hildið hann óheftan. Á sama hátt kann sigast at vera við løggildum grannskoðarum (statsautoriserede revisorer) o.l.

Ad § 35:

Eftir orðingini í § 1 so ber ikki til at leggja lóggávuheimildirnar hjá lögtinginum og lögmanni til annan stovn. Nakað annað er, at rættarsíðvenja hevur sett til viks § 3 í donsku grundlógini, so tað ber til at leggja lóggávuheimild til donsku stjórnina. Slík rættarsíðvenja verður ikki í Føroyum, um uppskotið vinnur frama, tá greinin er nýggj, og tá má tulkast beinleiðis eftir sínum orðaljóði.

Í fleiri førum hevur verið vanligt at leggja ávísa lóggávuheimild í nærri ásettan mun til landsstýrið, og tí verður mælt til við hesi grein, at hesin móguleiki framvegis skal bera til.

Nevndin heldur ikki, at tað skal bera til eftir grundregluni í § 1, at

heimild verður latin landsstýrinum at skriva út kunngerðir soleiðis, at neyðugt er við samtykki frá lögtingsnevnd, fyri at tær fáa gildi. Hevur lögtingið ikki álit á landsstýrinum, so skal lögtingslóg framferðin nýttast og kann ikki umgangast við umvegis at leggja vald til lögtingsnevnd.

Ad § 36:

Eftir § 1 er útinnandi valdið hjá landsstýrinum, og allur fyrisitingarligur avgerðarrættur kann sostatt við lögtingslóg bert leggjast til landsstýrið, ella til kommunustýrini sbr. § 56, um hann ikki skal ganga ímóti stýris skipanini.

Í ávísum førum kunnu tó verða umstøður, sum gera tað ynskiligt, at bólkur, sum eru óheftir av landsstýrinum, mynda eina nevnd, stýri ella eitt ráð, sum hevur endaliga fyrisitingarliga avgerðarrættin, og er tí í greinini ásett, at hóast § 1, so kunnu við lögtingslóg setast nevndir, sum taka endaligar fyrisitingarligar avgerðir á ávísum nærri ásettum avmarkaðum málsøkjum.

Nevndin heldur, at sera stórt varsemi eigur at verða sýnt við at seta nevndir, sum bert skulu taka sær av vanligum politiskum áhugamálum sum heild, tá eingin orsök er fyri, at annar myndugleiki enn tann vanligi politiski fyrisitingarmyndugleikin, landsstýrið, tekur sær av hesi fyrisiting. – Hetta førir bert við sær, at óneyðug nýggj dýrkandi fyrisiting verður sett á stovn, og at tað á ávísum málsøki kann henda seg, at landsstýrið hevur ávíst politiskt vald saman við øðrum politiskum valdi, sum ikki formliga hevur politiska og rættarliga ábyrgd eftir vanligu skipanini móttvegis lögtinginum, og tað av hesum stendst fyrisitingarligt óskil, sum ger, at fyrisitingarligu sjónarmið landsins sum heild verða sett til viks. Hetta merkir, at tað hereftir er landsstýrið einsamalt, sum setur limir í nevndir og ráð.

Sum nevnt á bls. 174, so er neyðugt, um § 1 og § 36 verða samtyktar av lóggávuvaldinum, at ganga ígjøgnum alla lóggávu og broyta hana soleiðis, at hon verður samsvarandi umrøddu greinum.

Í stk. 2 er ásett, at lögtingið ikki hevur heimild at velja limir í ráð og nevndir. Hetta kemst av, at tað at velja nevndarlimir er ein fyrisitingarlig uppgáva, og tann, sum velur, má hava eina rættarliga og politiska ábyrgd fyri, at treytirnar fyri vali í lógini eru loknar. Sostatt má landsstýrið ella stovnur, sum hevur ábyrgd fyri landsstýrinum, fremja hetta val.

Ad § 37:

Sbr. § 3, stk. 2, í stýrisskipanarlógini velur landsstýrið sínámillum hann,

sum skal vera í lögmannsins stað, tá ið lögmaðurin hevur forfall. – Manna millum nevndur varaløgmaður.

Nevndin skjýtur upp, at við tað, at lögmaður ger av, hvørjir landsstýrismenn, settir verða, og málsøki teirra, so eigur hann eisini at gera av, hvør varaløgmaður er. 2. pkt umrøður støðuna, um so er, at lögmaður ikki hevur tikið slíka avgerð.

Greinin er avrit av svensku grundlógini kap. 7, § 8.

Ad § 38:

Greinin er í grundregluni endurtøka av § 5 í galdandi stýrisskipanarlóg, og er sum kunnugt við heimild í hesi grein útskrivað løgtingslóg nr. 102 frá 23.06.1992 um ábyrgd landsstýrismanna. Eftir rættargangslógini § 687, stk. 2, nr. 3, verður mál um brot á skyldur landsstýrismanna dømt av nevningatingi.

Nevndin heldur ikki, at stýrisskipan okkara eigur at seta á stovn eina ríkisrættarskipan orsakað av teim smáu umstøðunum, men heldur, at brot á skyldur landsstýrismanna liggja á økinum millum politikk og lögfrøði, og at tann fólkaliga umboðanin tí eisini eigur at verða í málinum. Hetta kann fara fram á tann hátt, at nevningating dómir hesi mál, sum ásett er í dag, og eigur hetta at standa í stýrisskipanarlógini.

Ad § 39:

Við hesi grein fær landsstýrismálanevndin eftirlitisheimild við starvi landsstýrisins, og kann nevndin um neyðugt bera so í bandi, at kanningarstjóri, sum løgtingsformaðurin setur, ger nærri kanning av, um nakað óregluligt er farið fram í fyrisiting landsstýrisins. Somuleiðis kann ein minniluti í løgtinginum krevja, at slík kanning verður sett í verk.⁹⁹

Hugsast kann, at løgtingsformaðurin heitir á t.d. starvsmann hjá folketingets ombudsmand ella virkandi advokat um at gera slíka kanning. Ikki er heimilað at seta sorinskrivaran ella annan dómara at gera slíka kanning. Um so er, at dómari varð settur at gera kanningina, kundi vandi verið fyri, at kanningin varð at skilja sum ein dómur, tað er hon ikki. Kanningin er bert ein fyribils kanning hjá løgtinginum at taka støðu til, hvør víðari málgongdin í málinum skal verða. Av tí, at kanningin skal vera óheft, ber ikki til, at nakar, sum settur er í fyrisitingini í landsstýrinum ella á stovni undir landsstýrinum, ger kanningina. Somuleiðis ber heldur ikki til at seta kanningarleiðara, sum fyrr hevur

⁹⁹. Ummæli av slíkum kanningum hevur lic. jur. Jens Peter Christensen givið í grein í Ugeskrift for retsvæsen 1993 B bls. 289 ff. Greinin hevur heitið „Under-søgelsesretter og kommissionsdomstole – er der alternativer.“

fringist við málið á einhvönn hátt, fyri at tryggja, at kanningin verður veruliga óheft.

Orðið kanningarstjóri verður nýtt fyri at vísa á, at tann, sum kannar, hevur heimild at gera avhoyringar, har hann setur ein spyrjara og gevur landsstýrismanninum, sum er undir illgruna, møguleika eisini at tilnevna sær eitt umboð sum undir avhoyringunum kann seta fram spurningar hansara vegna.

Tað er ein rættarlig skylda at greiða lögfrøðinginum frá, og fólksfrágreiðing fyri lögfrøðinginum kann revsast eftir borgaraligu revsilógini § 162. Í tí føri, at onkur dregur seg undan at útflyggja skjøl ella greiða frá, so er støðan hin sama sum hjá kannandi løgtingsnevndum, sí viðmerkingarnar til § 20.

Landsstýrismálanevndin kann gera seg kunnuga við óreglulig viðurskipti bæði við egnum kanningum og við, at borgarar landsins gera nevndina vara við, at hildið verður, at óregluliga er framfarið.

Avleiðingarnar av, at kanningarstjórin kemur til ta niðurstøðu, at fyrisiting landsstýrismansins er óreglulig, er, at løgtingið kann gera av, at málið fær politiskar avleiðingar, t.e. at misálit verður sett á ábyrgdarhavandi landsstýrismann ella alt landsstýrið, og at landsstýrismaðurin ella landsstýrið noyðist at fara frá. Eisini kann løgtingið gera av, at avleiðingin skal vera revsirættarlig, og farið verður fram eftir reglunum í løgtingslógini um ábyrgd landsstýrismanna, og at landsstýrismaðurin kemur fyri rættin.

Skipanin kann sigast at vera eitt avmarkað slag av løgtingsins umboðsmanni fyri hvørt málið sær. Nevndin heldur, at henda skipan eigur at verða roynd í verki, áðrenn støða verður tikin til, um ein umboðsmansstovnur skal stovnstast.

Dentur verður lagdur á, at eftirlitið, sum framt verður eftir greinini er av rættarligum slagi, t.e. at landsstýrið heldur seg innan teir karmar, lóggávan setir. Soleiðis fevnir eftirlitið ikki um, hvørt ein avgerð er forsvarlig ella ikki, út frá einum metingarsjónarmiði. Sostatt er eftirlitið eftir hesi grein ikki so víðgongt sum eftirlitisheimild løgmans eftir § 34, hann hevur eisini eftirlit við, um arbeiði landsstýrismanna er í lagi frá einum politiskum sjónarmiði.

Løgtingsins eftirlit við landsstýrinum frá einum politiskum sjónarmiði er at seta fyrispurning sbr. § 22, og um neyðugt seta fram misálit við teirri avleiðing, at landsstýrið noyðist at leggja frá sær sbr. § 31.

Ad § 40:

Greinin er ein endurtøka av grundlógarinnar § 61, 62 og 64, og broytir

ikki ta stöðu, at dómsvaldið, sum nú er, er hjá dómstólum ríkisins. Sum nevnt á bls. 78 kann dómsvaldið tó yvirtakast sum § 9 yvirtøka.

Ad § 41:

Stk. 1 er endurtøka av § 19, stk. 1, 1.pkt. í stýrisskipanarlógini, tó er orðingin beinleiðis og óbeinleiðis skattir. Við hesum verður hugsað um inntøkuskatt, toll, innflutningsgjald, meirvirðisgjald ella annað gjald av einum hvørjum slagi. Greinin fevnir ikki um gjöld fyri tænastur, sum tað almenna veitir av ymsum slagi ella fyri lóggildingar o.t.

Stk. 2 tekur til eftirtektar tað mótmæli, sum hevur verið ímóti, at borgarar landsins vinna sær inntøku, innflyta vøru ella fáa gjørda tænastu í álit til verandi lóggávu, og tað so hendir seg, at lóggávan verður broytt við afturvirkandi gildi, so borgarin ikki kann hava álit á lóggávuni.

Tørvur kann tó vera á at steðga spekulatióin av ymsum slagi, og tí er ásett, at skattalóg v.m. kann fáa gildi frá framløgudegnum t.v.s., tá hon á fyrsta sinni gerst almenninginum kunnug.

Greinin er ikki til hindurs fyri ognarskatti.

Um spurningin um forboð fyri at geva lóggávu við afturvirkandi gildi sum heild verður víst til bls. 80.

Stk. 3 er endurtøka av stýrisskipanarlógini § 21, stk. 1.

Ad § 42:

Greinin er víðkað endurtøka av § 19, stk. 2, 1. liðið, í galdandi stýrisskipanarlóg.

V.m. er sett afturat orðingini lán og borgan, og skal hetta tulkast soleiðis, at greinin eisini fevnir um ymsar skipanir at sleppa uttanum reglurnar í greinini eitt nú ymsar langfreistaðar langleigusáttmálar o.t.

Kommunur og kommunalir felagsskapir eru settir afturat fyri at undirstrika, at løgtingið má áseta, í hvønn mun borgarar landsins kunnu skuldbindast.

Ad § 43:

Stk. 1 er endurtøka av § 20, stk. 1, í stýrisskipanarlógini, stk. 2 av § 21, stk. 2, og stk. 3 av § 20, stk. 3.

Ad § 44:

At eykajáttan eftir stk. 1 skal veitast við løgtingslóg er bert natúrligt vegna tess, at játtanin sjálf verður veitt við løgtingslóg, og at eykajáttanin bert er ein reel broyting av hesi løgtinglóg.

Í ávísum førum koma útreiðslur at standast av landshúsarhaldinum, sum ikki kunnu bíða, og sum mugu gjaldast alt fyri eitt, og er tí ásett í stk. 2, at um mál hevur bráðskund og avgerandi samfelagsfyrilit tala fyri, so kann figgjarnvevndin veita eykajáttan, men bert eftir uppskoti frá lögmanni. Avgerðin verður tikin við vanligum meiriluta, men hvør nevndarlimur hevur ein vetorætt og kann krevja, at málið verður avgjørt við lögtingslóg. At henda mannagongd skal nýtast, kemst av, at trygd má vera fyri, at lóggávuvaldið t.e. lögtingið og lögmaður seinni formliga góðkenna játtanina.

Í stk. 3 er ásett, at eykajáttanirnar, sum figgjarnvevndin eftir stk. 2 hevur veitt ígjøgnum árið, skulu setast á eykafiggjarlóg í desember, so skil fæst á, hvat veruliga er endaliga játtað.

Ad § 45:

Greinin er ein avskrift av grundlógarinnar § 47, stk. 1, og kemur ístaðin fyri stýrisskipanarlógina § 22. Í stk. 4 er ásett, at reglurnar eisini eru galdandi fyri landsstovnar, sum hava sjálvstøðugan roknskap t.d. telefon-verkið, apotekið og rúsdrekkasøluna.

Ad § 46:

Hvør hevur yvirtøkuheimildina heimastýrisins vegna er nakað ógreitt, sum frágreitt er á bls. 70, og tí verður mælt til, at reglurnar gerast greiðari.

Eftir uppskotinum skal yvirtøka eftir heimastýrisins ynski fara fram við lögtingslóg. Hetta fer fram á tann hátt, at tað í lögtingslóg greiðliga verður sagt frá, hvat málsøki lögting og lögmaður yvirtaka lóggávuvaldið á, og at lóggáva verður gjørd, sum leggur heimildir til føroyskar myndugleikar, ella ger broytingar í galdandi donsku lóggávuni soleiðis, at heimildirnar í lógini verða lagdar til føroyskar myndugleikar.

Nevndin heldur at verandi støða, har yvirtøka fer fram við lögtings-samtykt, sum landsstýrið útinnur, er óheppin í teim førum, tá ið lóggávan ikki verður broytt, og ein tulkar lógarinnar bókstav soleiðis, at har danskur ráðharri er nevndur, liggur heimildin hjá landsstýrinum. Hetta eigur ítøkiliga at verða ásett við lögtingslóg.

Ad § 47 og § 48:

Við greinini verður sett upp eitt nýtt stýrisskipanarligt hugtak „ríkislóg-artilmæli“, sum fevnir um eitt skjal, har heimastýrið tilmælir ríkismyndugleikunum at seta í gildi fyri Føroyar ávísar ríkislóg.

Tann, sum eftir § 1 hevur heimildina at lóggeva við lögtingslóg, má

sjálvsagt eisini hava heimildina at tilmæla, um ríkislóggáva skal setast í gildi her á landi, og tí er ásett, at ríkislógartilmæli skulu samtykkjast av lögtinginum, og staðfestast og fráboðast ríkismyndugleikunum av lögmanni eftir somu reglum sum lögtingslógir.

Á ávísnum málsøkjum, sum eru felagsmál, er samvinnan við Danmark sera stór, og ofta er tað ynskiligt, at rættareind er Føroyar og Danmarkar millum á hesum økjum. Er talan um teknisk ella yrkislig málsøki, henda broytingarnar skjótt, so um heimastýrið skal spyrjast fyrst í hvørjum einstøkum føri, so verður eingin rættareind. Tí verður í § 47, stk. 2, givin heimild til at geva eitt alment tilmæli um lóggávu á felagsmálsøkinum.

Ad § 49:

Hóskandi er, at tilsvarendi føroyskir stovnar ummæla uppskot, sum tilsvarendi danskir stovnar gera á felagsmálsøkinum. Tí verður ásett, at landsstýrið ummælir kongligar fyriskipanir, sum ikki seta í gildi ríkislóg og sonevndar „ministerialbekendtgørelser“. Í stk. 2 er sett inn regla, sum fyri sovítt er ein undantaksregla frá § 47 og § 48 nevniliga, at landsstýrið ummælir uppskot til heimarættarlógir, men hetta verður gjørt fyri at lætta um málgongdina, tá ið tað sera sjáldan er nakar av teimum, sum er í uppskoti, býr í Føroyum.

Ad § 50:

Í nøkrum førum leggur ríkislóg bert heimildina til „Færøernes hjemmestyre“, uttan at nærri er ásett, hvør tað er, sum hevur heimildina heimastýrisins vegna, t. d. ásetur rammulógin fyri fólkaskúlan § 7, at
„... Færøernes hjemmestyre fastsætter de nærmere regler om folkeskolen på Færøerne, herunder om folkeskolens formål og styrelse ...“

Tá gerst spurningurin. Hvør hevur heimildirnar, og greinin greiður gjøllari frá, nevniliga lóggávvaldið, tá ið talan er um lógareglur, í øðrum førum er tað landsstýrið.

Ad § 51:

Umráðandi er, at á sama hátt sum samskifti føroyinga við Danmark gongur gjøgnum ríkisumboðið, so gongur samskifti dana við Føroyar gjøgnum lögmann ella ávisan landsstýrismann, sum hevur málsøkið, „sambandið við ríkismyndugleikarnar“. So er samvinnan við ríkismyndugleikarnar altíð samskipað og ikki mótstríðandi.

Greinin skal skiljast soleiðis, at øll samvinna við ríkismyndugleikarnar

hjá lögtingsnevndum, stovnum undir landinum og føroysku kommununum eigur at fara fram í samstarvi við landsstýrið. Greinin skal ikki skiljast soleiðis, at hon forðar fyri, at løgtingið hevur parlamentariskt samstarv við fólkatingið.

Í stk. 2 verður umrødd tann støðan, at landsstýrið innan samvinnuna við ríkismyndugleikarnar má hava samtykki lögtingsins til at gera avtalur, sum krevja lögtingsins medvirkan ella avtalur, sum hava størri týdning.

Ad § 52:

Til stk. 1. Eftir heimastýrslógarinnar § 8, stk. 3 og stk. 4, og sbr. rættarsíðvenju hevur heimastýrið í ávísum førum heimild at tingast við og gera avtalur við onnur lond. Greinin ásetur, at landsstýrið hevur málsræði í hesum førum. Á sama hátt hevur danska stjórnin eftir grundlógarinnar § 19, stk. 1, heimildina at gera millumtjóða sáttmálar Danmarkar vegna.

Til stk. 2. Avmarkingar eru fyri landsstýrið á sama hátt sum fyri donsku stjórnina eftir grundlógini § 19, stk. 1, nevnliga soleiðis, at landsstýrið ikki hevur heimild at gera millumtjóða avtalur, sum krevja lögtingsins medvirkan fyri at verða útintar, ella avtalur, sum hava størri týdning. Hetta skal eisini skiljast soleiðis, at undir somu fyrirtreytum kann ein millumtjóða avtala heldur ikki sigast upp. Krevur millumtjóða sáttmálin ávíst millumtjóða samstarv, sum kostar pening, krevur sáttmáli lögtingsins góðkenning av tí, at játtan krevst á figgjarlógini.

Til stk. 3. Ansast má eftir, at altíð er samsvar millum millumtjóða skyldur og lóggávuna í Føroyum. § 55 skipar so fyri, at ein lögtingslóg ikki hevur gildi, um hon gongur ímóti millumtjóða sáttmála, men umrøður ikki ta støðu, at sáttmálin krevur, at serlig lóggáva verður gjørd. Tí ásetur stk. 3, at landsstýrið leggur fram uppskot til tær lögtingslógir og tey ríkislógartilmæli, sum neyðug eru fyri at útinna millumtjóða sáttmála samstundis, sum sáttmálin verður góðkendur. Tá verður altíð samsvar millum lóggávuna og sáttmálan. Verður sáttmálin góðkendur, verður lóggávan eisini framd; verður lóggávan ikki framd, verður sáttmálin ikki góðkendur. Øll vandamál eru tó ikki loyst við stk. 3 við tað, at tað ikki er heilt óvist, at millumtjóða sáttmálar eru galdandi fyri Føroyar í dag, sum krevja ávísa lóggávu av okkum, sum ikki er gjørd, og hetta mál loysir stk. 3 ikki.

Ad § 53:

Heimastýrslógin § 5 ásetur, at ríkismyndugleikarnir í høvuðsregluni

taka sær av viðurskiftunum við útheimin, men eftir § 7, stk. 2, hevur heimastýrið ein ummælisrætt.

Greinin ásetur nærri reglur fyri hesum ummælisrætti, sum verður framdur á sama hátt sum tá heimastýrið sjálvt ger millumlanda sáttmálar.

Ad § 54:

Fyrimyndin er § 19, stk. 3, í grundlógini.

Tvinni endamál eru við regluni.

- At landsstýrið fær greiðu á, um ein millumtjóða sáttmáli, tað er í ferð við at gera ella viðmæla ríkisstjórnini at undirskriva, hevur løgtingsins undirtøku.
- At kunna løgtingið, um landsstýrið er í holt við millumtjóða sáttmála, sum als ikki hevur tingsins undirtøku, og sum eigur at fáa politiskar avleiðingar á tann hátt, at misálitisuppskot verður sett fram í løgtinginum ímóti landsstýrinum.

Uttanlandsnevndin virkar eisini, tá ið tað snýr seg um avtalur, sum landsstýrið ger við ríkisstjórnina.

Ad § 55:

Greinin er ein endurtøka av galdandi rættarstöðu sbr. heimastýrslógini § 5, so sum nærri er frágreitt á bls. 79.

Ad § 56:

Hetta er ein endurtøka av tí rætti, kommunurnar longu frammanundan hava eftir grundlógarinnar § 82.

Ad § 57:

Greinin er einsljóðandi við § 30 í stýrisskipanarlógini.

Fólkaatkvøða um lógaruppskotið verður bert hildin, um so er, at hetta verður kravt av einum løgtingsmínniluta eftir reglunum í § 16. Slík fólkaatkvøða kann ikki krevjast, tá málið er samtykt á fyrsta sinni áðrenn nýval, men kann ikki krevjast fyrr enn eftir endaligu endurnýggjaðu samtykt løgtingsins eftir nýval.

Ikki verður hildið rætt at broyta mannagongdina fyri broyting av stýrisskipanarlógini so hon verður samsvarandi broytingarmannagongdini fyri grundlógini. Verður tað gjørt, at sett verður krav um fólkaatkvøðu, har 40% av øllum fólkinum í Føroyum skal atkvøða fyri broyting, og uppskotið skal verða samtykt av tveimum ymiskum løgtingum á

sama hátt sum ásett er í grundlógarinnar § 88, so fer sera sjáldan at verða framd broyting av stýrisskipanarlógini. Hetta fer so at føra við sær, at hon innihaldsliga ikki fer at svara til samfelagsgongdina og fer at verða tulkað meiri, enn gott er.

Ad § 58:

Løgtingslógin fær gildi dagin eftir kunngerðina. Hetta merkir, at lögmaður, sum tá situr, fær tær heimildir, sum lógin gevur, og at hann situr, til hann sjálvur leggur frá sær ella fær tingsins misálit. Hann fær tá heimildina at býta málsøkini landsstýrismanna millum og at seta frá landsstýrismenninar og seta nýggjar, og landsstýrið fer tá at virka eftir ministerialskipanini. Løgtingsformaðurin, sum situr, tá ið lógin fær gildi, situr, til valskeiðið er av.

V Greinir í stýrisskipanarlógini, sum ikki verða endurtiknar í uppskoti nevndarinnar; heldur ikki í broyttum líki

Viðvíkjandi § 1. Nevndin heldur tað ikki vera neyðugt at endurnýggja § 1 í galdandi stýrisskipanarlóg um, at Føroyar innan fyri markið í heimastýrslógini eru sjálvstýrandi tjóð í danska ríkinum, tí at stýrisskipanarlaga støða Føroya longu er ásett í heimastýrslógini § 1, sum hevur hægri gildi enn stýrisskipanarlógin.

Viðvíkjandi § 3, stk. 2. Nevndin heldur ikki, at tað skal vera stýrisskipanarlaga ásett, at lögtingslógir skulu vera orðaðar á donskum og føroyskum.

Tað gongur ikki ímóti heimastýrslógini, at lögtingslóg bert er orðað á føroyskum.

Í verki kann vera óheppið, so sum greitt er frá á bls. 86, um ikki samsvar er millum føroyska og danska tekstin, og hvør tekstur er tá tann, sum geldur. Tí er best, at orðingin bert er á føroyskum; onki er tó til hindurs fyri, at tað í einstøkum málum verður valdur tvítekstur.

Hjá danska dómsvaldinum skuldi hetta ikki givið trupulleikar við tað, at so nógv skjøl í einstøku málunum longu frammanundan eru á føroyskum og skulu umsetast av fullkønum umsetara, og tað í nógv ár hevur borið til hjá dómsvaldinum at døma eftir kunngerðum landsstýrisins, sum bert eru á føroyskum.

Viðvíkjandi § 11. Nevndin heldur ikki, at tað er neyðugt at endurtaka § 11 í stýrisskipanarlógini um tænastrámannaviðurskifti. Hetta kann verða ásett við lögtingslóg og, at landsstýrið tilnevnir tænastrámannin, fylgir av, at landsstýrið hevur hitt úttinnandi valdið.

Viðvíkjandi § 19, 2. pkt., 2 lið. Eftir § 19, 2. pkt., 2 lið, í galdandi stýrisskipan má fastogn landsins ikki seljast ella latast av hondum ella nýturlættur av hesi úttan sbr. lögtingslóg. Nevndin heldur ikki slíka ásetan vera neyðuga og heldur, at hetta kann vera hóskandi at lata landsstýrinum sjálvum upp í hendi alt eftir, hvussu umstøðurnar eru. Nógv størri avgerðir kann landsstýrið taka úttan lögtingsins loyvi, t.d. kunnu skip ella aðrar líknandi ognir seljast úttan loyvi.

Við avtøku av § 19, 2. pkt., 2 liði, gerst ekki vandi fyri, at landsstýrið fer at selja út av fastognum landsins fyri at fáa pening til rakstur landsins uttanum játtanina á figgjarlógini. Sbr. § 43, stk. 2, er ikki loyvt at nýta pening, uttan at játtan er á figgjarlógini, og søla av fastogn økir ikki um játtanina á nakran hátt. Í landskassaroknskapinum verður sølan bókað sum ein søla á status.